

Kissankasvatuksen tavoiteohjelma, KTO

Siperiankissa (SIB) ja neva masquerade (NEM)

Suomen siperiankissat ry

Siperiankissan Ystävät ry

Suomen Neva Masquerade Kissat - Finnish Neva Masquerade Cat Club ry

Hyväksytty Suomen siperiankissat ry:ssä 29.11.2022

Hyväksytty Siperiankissan Ystävät ry:ssä 29.11.2022

Hyväksytty Suomen Neva Masquerade Kissat ry:ssä 29.11.2022

Laatijat:

Henna Kartano (Siperiankissan Ystävät ry)

Heli Holma (Siperiankissan Ystävät ry)

Marjut Blomqvist (Suomen Neva Masquerade Kissat ry)

Anne Puhilas (Suomen siperiankissat ry)

Seija Suonuuti (Suomen siperiankissat ry)

Sisällysluettelo

1	YHTEENVETO	3
2	RODUN HISTORIA	5
3	ROTU SUOMESSA	6
4	ROTUYHDISTYKSET JA NIIDEN HISTORIA	7
4.1	Suomen siperiankissat ry	7
4.2	Siperiankissan Ystävät ry – SIBY ry	8
4.3	Suomen Neva Masquerade Kissat - Finnish Neva Masquerade Cat Club ry	9
4.4	Muut mahdolliset järjestöt, joilla merkitys rodussa	11
5	RODUN NYKYTILANNE	12
5.1	Populaation koko ja kasvatuspohja (geenipohja)	12
5.1.1	Vuositilastot 2010-2020	14
5.1.2	Kasvatuspohja per sukupolvi ja sukusiitos	15
5.1.3	Kollien siitoskäyttö	19
5.1.4	Naaraiden siitoskäyttö	21
5.1.5	Tuonnit	23
5.1.6	Kasvattajat	26
5.1.7	Rodun populaatiot muissa maissa ja kattojärjestöissä	27
5.1.8	Yhteenveto populaation rakenteesta ja kasvatuspohjasta	28
5.2	Luonne ja käyttäytyminen	29
5.3	Terveys ja lisääntyminen	30
5.3.1	Yleisimmät kuolinsyyt	32
5.3.2	Lisääntyminen	33
5.4	Ulkomuoto	35
5.4.1	Rotumääritelmä	36
5.4.2	Näyttelyt	37
5.5	Rotu ja kissa-allergia	38
6	YHTEENVETO AIKAISEMPIEN TOIMENPITEIDEN / TAVOITEOHJELMAN TOTEUTUMISESTA	40
7	KASVATUKSEN TAVOITTEET JA TOTEUTUS	40
7.1	Kasvatuksen näkymät	40
7.2	Suosituksat siitoskissoille ja yhdistelmille	41
7.2.1	Yhdistyskohtaiset suositukset jalostuskissoille ja yhdistelmille	42
7.2.1.1	Suomen siperiankissat ry	42
7.2.1.2	Siperiankissan Ystävät ry	43
7.2.1.3	Suomen Neva Masquerade Kissat ry	43
7.3	Mahdolliset uhat sekä varautuminen ongelmiin	44

	2
7.4 Toimintasuunnitelma ja tavoiteohjelman seuranta	45
8 LÄHTEET	45
9 YHDISTYSTEN YHTEYSTIEDOT	45

1 YHTEENVETO

Tämä on ensimmäinen siperiankissoille ja neva masqueradeille laadittu Kasvatuksen tavoiteohjelma (KTO). KTO:n data-analyysit on tehty vuoden 2021 aikana ja siksi tarkasteluajanjaksona on ollut rotujen tilanne vuoden 2020 loppuun asti. Data-analyysien lähteenä on ollut Kissaliiton rekisteritietokanta sisältäen Suomessa Kissaliiton rekisteröidyt kissat (Suomessa syntyneet ja ulkomailta tuodut). Suomessa syntyneiden ulkomaille myytyjen kissojen tiedot päättyvät vientiin. Näiden kissojen jälkeläis- tai terveystietoja ei rekisterissä ole.

Kasvatuksen tavoiteohjelman tarkoituksena on kartoittaa rodun jalostuksellista tilannetta Suomessa sekä asettaa tavoitteita kasvatukselle ja myös tarjota keinoja niiden saavuttamiseksi. Kasvatuksen tavoiteohjelma on tarkoitettu ennen kaikkea kasvattajille, mutta yhtä lailla tietopakettina myös siperiankissan/nevan omistajille, harrastajille ja rodusta kiinnostuneille. Tavoitteena on kannustaa uusia kasvattajia yhteistyöhön rotuyhdistysten kanssa. Näillä kahdella rodulla on Suomessa yhteensä kolme eri rotuyhdistystä. Rotujen etua ajatellen on kuitenkin pyritty laatimaan yksi yhteinen KTO ja KTO:ta laadittaessa on yritetty pysyä mahdollisimman puolueettomina ja neutraaleina mm. mahdollisten yhdistysten periaatteellisten painotusten suhteen.

Siperiankissa ja neva masquerade ovat vielä nuoria rotuja. Siperiankissan kasvatus alkoi Venäjällä 1980-luvulla. Naamioväritteisen sisarrodun, neva masqueraden, alkuhistoria on pitkälti yhtenevä siperiankissojen kanssa. Siperiankissa hyväksyttiin rotuna FIFe:ssä 1998. Suomeen ensimmäinen siperiankissa saapui 1992 Venäjältä ja ensimmäinen pentue syntyi 1996. Neva masquerade hyväksyttiin rotuna FIFe:ssä 2010 ja Suomeen ensimmäinen neva tuotiin vuonna 2007 Venäjältä. Ensimmäinen nevapentue syntyi Suomessa vuonna 2009. Viime vuosina siperiankissoja on Suomessa rekisteröity noin 250 ja nevoja noin 80 vuodessa (vuonna 2021 nevoja rekisteröity jopa 160). Siperiankissoja ja nevoja on tuotu Suomeen eniten Venäjältä ja Puolasta. Tilanne kuitenkin todennäköisesti muuttuu tulevaisuudessa vuonna 2022 alkaneen Ukrainan sodan ja sen aiheuttaman venäläisten tuontikissojen rekisteröintikiellon myötä.

Rodun keskimääräinen sukusiitosaste on kehittynyt suotuisasti ja myös rodun tehollinen populaatiokoko on hyvällä tasolla. Selkeästi parannettavaa olisi jalostukseen jäävien kissojen sukupuolisuhteella. Tällä hetkellä naaraita käytetään jalostukseen kaksi kertaa enemmän kuin uroksia ja tämä aiheuttaa väistämättä pitkällä aikavälillä populaation geenikirjon kapenemista. Geneettisen monimuotoisuuden näkökulmasta olisi tärkeää, että mahdollisimman paljon eri yksilöitä käytettäisiin jalostukseen ja eri linjoja myös sekoitettaisiin keskenään. Tavoitteena olisi myös yhteistyön lisääminen rotuyhdistysten ja kasvattajien välillä.

Rodun luonne vastaa hyvin rotumääritelmää. Siperiankissat (ml. nevat) ovat seurallisia, ystävällisiä, älykkäitä, leikkisiä ja energisiä. Siperiankissa on välitön ja ihmiseen kiintyvä ja se haluaa osallistua kaikkiin arjen askareisiin. Yksinäisyys ei sovi siperiankissalle ja ystäväksi kelpaakin oikeastaan mikä tahansa elollinen otus. Eloisuudestaan huolimatta rotu on melko hiljainen. Jotkin yksilöt saattavat olla kuitenkin olla myös arkoja ja kasvatuksessa olisi hyvä välttää erityisen arkoja yksilöitä. Varsinainen ongelmakäyttäytyminen on rodulla kuitenkin hyvin vähäistä. Jalostuksen tarkoituksena on säilyttää tyypillinen luonne ja jalostuskissojen valinnassa luonne on myös tärkeä tekijä.

Siperiankissa on varsin terve rotu eikä pakollisia terveystestejä toistaiseksi ole. Jonkin verran rodulla esiintyy kuitenkin hypertrofista kardiomyopatiaa (sydänsairaus) ja polykystistä munuaistautia ja näiden seulomiseksi jalostusyksilöt suositellaan tutkimaan ultraäänellä ennen jalostuskäyttöä. Geenitestiä näihin sairauksiin ei siperiankissoilla ole. Kannustamme kasvattajia, ja myös omistajia, lisäämään kaikki kissojensa terveystestitulokset ja kuolinsyyt Kissaliiton sähköiseen Omakissa-palveluun.

Suomalaiset siperiankissat ja nevat vastaavat tällä hetkellä keskimäärin melko hyvin rotumääritelmää. Keskeisimmät ongelmakohdat ulkomuodossa ja rakenteessa liittyvät tällä hetkellä äärityyppien korostamiseen (liian lyhyt kuono, liian pienet korvat) ja erikoisuuksien tavoitteluun (esim. sinisilmäiset siperiankissat), turkin rakenteeseen (liian pehmeä) ja ruumiinrakenteeseen (liian pitkäselkäinen/-

jalkainen, kevytrakenteinen). Tavoitteena on pitää rodun ulkomuoto rotumääritelmän mukaisena ja vähentää äärityyppien esiintymistä.

Siperiankissoista liikkuu paljon huhua siitä, että rotu olisi allergisoimaton ja sopisi siten myös kissa-allergisille. Totuus kuitenkin on, ettei allergisoimatonta kissaa ole olemassa. Siperiankissoilla on joissakin tutkimuksissa havaittu jopa 50 % matalampia Fel D1-allergeenipitoisuuksia kuin muilla kissoilla keskimäärin. Fel D1 on merkittävin kissa-allergiaa aiheuttava proteiini, mutta muita allergeeneja on kuitenkin yli 12 eikä täten allergisoimattomuutta voi ennustaa pelkällä Fel D1-pitoisuudella.

Kasvatuksen tavoiteohjelman tärkein tavoite on turvata rodun elinvoima, terveys, rodunomainen ulkomuoto ja luonne myös tulevaisuudessa. Tavoitteisiin pyritään valitsemalla jalostuskissat huolella ja toisaalta myös jättämällä jalostukseen mahdollisimman laajasti eri yksilöitä ja huolehtimalla olemassa olevan geeniperimän monimuotoisuuden säilymisestä. Kasvatuksen tavoiteohjelma tarjoaa tietoa ja antaa työkaluja kasvatustoiminnan tueksi.

Tässä dokumentissa käytetään seuraavia ilmaisuja:

- **Neva masqueradesta** käytetään myös lyhyempää ilmaisua neva
- **Noviisi** on kissa, jonka vanhemmat ovat tuntemattomia tai joka on muuten syntynyt rekisteröimättömänä ja hyväksytty rotuun noviisiluokassa näyttelyttämisen ja rekisterisääntöjen noviisisääntöjen mukaan. Sekä siperiankissa että neva masquerade voidaan rekisteröidä noviisiluokan kautta, jos kissa on syntynyt entisen Sosialististen Neuvostotasavaltojen Liiton alueella. Noviisi eroaa kantanekissasta niin, että noviisit rekisteröidään sen jälkeen, kun rotu on hyväksytty kattojärjestöön.
- **Perinteinen siperiankissa tai perinteisen taustan omaava siperiankissa** on kissa, jonka geenitaustassa ja sukutaulussa ei ole neva masqueradeja tai niitä on mahdollisimman vähän. Tätä ilmaisua käyttää Suomen siperiankissat ry.
- **Rodun kantanekissa** (engl. "foundation") on rekisteröimätön kissa tai muuta kuin kyseistä rotua edustava kissa, jota on käytetty rodun kehittämisessä ennen rodun hyväksymistä kattojärjestöön
 - o **Foundation-kissa** (engl. "foundation") on PawPedin määritelmän mukaan rekisteröity rotukissa, jonka kummaltakaan vanhemmalta ei ole muita jälkeläisiä rodun geenistössä. Foundation-kissan vanhemmat eivät välttämättä ole rekisteröityjä, mutta ne voivat myös olla noviiseja.
- **Sisarrodukset** ovat FIFEn ja Kissaliiton sääntöjen mukaan rotuja, joilla on sama standardi lukuun ottamatta turkin pituutta tai kuviointia ja jotka voi astuttaa keskenään ilman erikoislupaa, paitsi jos kasvatus- ja rekisteröintisäännöissä lukee toisin. Siperiankissa ja neva masquerade ovat sisarrotuja eikä niiden astuttaminen keskenään vaadi erikoislupaa

2 RODUN HISTORIA

Siperiankissa on ollut olemassa jo satoja, ehkä tuhansiakin vuosia. Rodun alkuperästä on liikkeellä monenlaisia arvailuja, mutta nimestään huolimatta siperiankissan alkujuuret eivät ole Siperiassa, vaan todennäköisesti muinaisessa Persiassa ja Transkaukasiassa. Aluetta pidetään kaikkien pitkäkarvakissojen kantakotina.

Vuosisatojen kuluessa kissat levisivät kantakodistaan nykyisen Venäjän alueelle. Ei ole tarkkaa tietoa siitä, mistä lähtien Venäjällä on ollut näitä puolipitkäkarvaisia kesyksiä, mutta niiden arvellaan saapuneen sinne aikaisintaan 1500-luvulla. Siperiankissoiksi on jo kauan kutsuttu puolipitkäkarvaisia kissoja, joilla on kolminkertainen, ankaria luonnonoloja kestävä turkki ja jotka sopeutuivat elämään ihmisten seuralaisina Siperiassa ja muilla Pohjois-Venäjän alueilla. Siperiankissaa pidetään Venäjällä kansallisrotuna, koska se on ollut pitkään vallitseva kissatyppi venäläisten lemmikkinä. Siperiankissa mainitaan usein venäläisissä saduissa ja lastenkirjoissa. Siperiankissoja kuvailtiin kirjassa *Our Cats and All About Them* (kirjoittanut Harrison Wier) jo vuonna 1889.

Naamioväritteisen sisarroodun neva masqueraden historia on pitkälti yhtenevä siperiankissan kanssa. Rodun alkuaikojen jalostuksen katsotaan keskittyneen Pietariin ja Neva-joen varrelle, mistä rotu onkin saanut nimensä. Samoilla seuduilla näyttelyissä esitettiin ja rekisteröitiin myös useita puhtaasti nevataustaisten linjojen kantauroksia ja -naaraita. Naamiogeeni on kuitenkin kulkenut myös peittyvästi joidenkin siperiankissalinjojen takana.

Vanhoihin Siperian alueen kissoihin ja niiden pohjosiin piirteisiin viitataan, kun puhutaan siperiankissan ”villityypistä”. Ne kasvattajat, jotka lanseerasivat rodun FIFe:n kautta, tutkivat tilannetta, keräsivät kissoja ympäri entistä Neuvostoliittoa ja tekivät monia koeastutuksia. Esimerkkejä näistä siperiankissojen kantakissoista ovat *Abakanit* Siperiasta ja *Busik* Krasnojarskista sekä näiden kissojen esi-isät. Erityisesti neva masqueradejen ja naamiogeeniä kantavien siperiankissojen rotulinjat perustuvat siperiankissa *Romaniin* ja tämän jälkeläisiin *Vergiliin* ja *Amuriin* sekä neva masquerade *Marsiin* ja tämän jälkeläiseen *Nestor Igniin*.

1980-luvun lopulla alkaneessa järjestelmällisessä kasvatuksessa venäläiset halusivat oman vastineensa norjalaiselle metsäkissalle ja amerikkalaiselle maine coonille. Siperiankissa muistuttaakin paljon näitä kahta muuta metsäkissarotua, mutta myös selviä eroja on esim. koon, ruumiinrakenteen ja erityisesti pään muodon suhteen. Rodun virallistaminen ajoittuu Neuvostoliiton hajoamisen aikaan ja tämä on vaikuttanut rodun historian kirjaamiseen eivätkä kaikki lähteet siksi ole luotettavia. Näyttelyissä siperiankissa esiintyi Venäjällä ensimmäisen kerran 1987 Pietarissa ja Moskovassa. Ensimmäinen rotustandardi julkaistiin samana vuonna.

Ensimmäisenä siperiankissan rotuna hyväksyi venäläinen rotukissajärjestö ”Soviet Felinology Federation” (SFF), joka vahvisti siperiankissan rotustandardin 1990. FIFe hyväksyi siperiankissan rotuna 1998. Siperiankissan hyväksyntä tapahtui FIFe:n yleiskokouksessa Helsingissä toukokuussa 1997. Hyväksyntätilaisuudessa esiteltiin kaksi siperiankissaa, *Gelios Onix Gloria* ja *Tsarevna Cecilia Seliger*, jotka oli valittu erityisessä kilpailussa rodun kaikkein parhaiksi edustajiksi. Naamioväritteinen sisarroto neva masquerade hyväksyttiin alustavasti 1.1.2009 ja lopullisesti vuonna 2010. Muissa kattojärjestöissä (WCF, CFA, TICA) neva masquerade on siperiankissan yksi värimuunnos (EMS-kuviokoodi 33), ei erillinen sisarroto. Siperiankissalla ja nevallalla on sama standardi, ainoana erona turkin ja silmien värit.

Alkuaikoina aitoina siperiankissan väreinä pidettiin mustaa, punaista, valkoista, sinistä, cremeä ja kilpikonnaväritystä. Kuvioina mainitaan bicolour ja eri tabbykuviot. Myöhemmin värejä lisättiin nykyisiin (mm. golden, hopea) ja enää vain suklaa, kaneli, lila ja beige eivät ole sallittuja. Neva masqueradeilla samat värit ovat sallittuja. Naamiogeeni periytyy peittyvästi eli resessiivisesti. Geenitesti naamiogeenin testaamiseen on ollut saatavilla vuodesta 2005 alkaen.

Siperiankissojen ensimmäisiä kasvattajanimiä ovat mm. Gel, Marcell, Chingi-Tura, Snezny Bars, Laskovyi Zver ja Dikaya Krassa. Muita siperiankissan pitkän linjan kasvattajanimiä ovat mm. Knyaz Gvidon, Ashtau, sekä de Glemour. Alkuaikojen kantakissojen jälkilinjat elävät voimakkaana

suomalaisessa kasvatuksessa. Osa alkuaikojen siperiankissojen kasvattajista alkoi kasvattaa myöhemmin myös neva masqueradeja. Neva masquerade-rodun ensimmäisiä kasvattajia ovat mm. El-Magrib, Tzap ja Severnoe Sijanie. Useiden nevojen takana on kissoja Danvel, Sineglaziy Angel, Zemchug Navy ja Sibirskoe Chudo -kissaloiden kasvatuksesta.

Rodun jalostuksessa on käytetty myös muita rotuja, mutta varsinainen faktatieto näistäroduista on kuitenkin rajallista. Venäjällä vuosina 1989-1994 jotkin näyttelyyn rotumäärittystä varten viedyistä naamioväritteisistä kantakissoista määriteltiin balineeseiksi naamiovärin ja puolipitkäkarvaisen turkin vuoksi. Näitä kissoja käytettiin kuitenkin neva masquerade -rodun jalostuksessa. Monen siperiankissan sukutaulussa esiintyy eurooppalaiseksi merkitty kissa *Stephan*. Ei ole tiedossa, miksi Stephan on merkitty eurooppalaiseksi, sillä todellisuudessa se oli venäläinen lyhytkarvainen maatiaiskissa, joka kantoi pitkäkarvageeniä ja siksi sitä käytettiin siperiankissan jalostuksessa.

3 ROTU SUOMESSA

Ensimmäisen siperiankissanaaraan, Plamenkan (s. 10.4.1992), toivat Venäjältä Suomeen Saara ja Laura Hakala (kasvattajanimi Siperianminttu) vuonna 1992. Plamenka eleli aluksi kotikissana, kunnes se rekisteröitiin FIFe:en noviisina vuonna 1995. Seuraavana vuonna 1993 tuotiin Venäjältä myös ensimmäinen siperiankissauros Ivar Ashtau (s. 28.7.1993) ja se oli ensimmäinen Suomessa rekisteröity siperiankissa. Siperiankissoja ja neva masqueradeja voidaan edelleen rekisteröidä Kissaliittoon noviiseina, mutta kissan tulee olla todistettavasti syntynyt entisen Neuvostoliiton alueella.

Ensimmäinen siperiankissapentue syntyi Suomessa 12.7.1996 Siperiankulta-kissalaan. Ensimmäisessä pentueessa oli vain yksi pentu, joka sai nimekseen Siperiankulta Araminta (Ivar Ashtau x Kalinka Ashtau). Viime vuosikymmenen aikana kansainvälisesti menestynein suomalainen siperiankissa on ollut WW17 SW NW SC FI*Lumikissan Nopsajalka JW DVM DSM.

Ensimmäinen nevanaaras Gasmin Ekaterina (s. 27.1.2000) tuotiin Suomeen Venäjältä vuonna 2007. Sen toi Irina Viljas. Ensimmäinen nevauros Leo (s. 14.11.2006) tuotiin niin ikään Venäjältä vuonna 2009. Ensimmäiset naamioväritteiset pennut syntyivät Suomessa jo 2000-luvun alkupuolella sattumalta kahden siperiankissan yhdistelmästä. Virallisesti ensimmäinen neva masquerade-pentue syntyi Suomessa 28.2.2009 Blue-Image-kissalaan. Tunnetuin Suomessa asuva neva lienee presidentti Tarja Halosen keuhällä 2013 Venäjän pääministeriltä lahjaksi saama Meggi.

Siperiankissa on tasaisesti kasvattanut suosiotaan 2000-luvun puolivälin jälkeen. Siperiankissa on ollut Suomessa 10 suosituimman kissarodun joukossa viimeiset 10 vuotta ja parantanut sijoitustaan vuosien varrella. Vuonna 2020 siperiankissa oli neljänneksi suosituin rotu Suomessa. Tällä hetkellä siperiankissanpentuja syntyy melko tasaisesti noin 250 vuodessa. Neva masquerade on Suomessa kasvattanut suosiotaan vasta viimeisen viiden vuoden aikana. Vuosi 2021 oli ennätyksellinen, kun nevoja rekisteröitiin 165, mikä on kaksinkertainen määrä verrattuna vuoteen 2020.

Vuosien 2005-2020 aikana siperiankissakasvattajia on ollut yhteensä 98, neva masquerade -kasvattajia 16 ja kasvattajia, joilla on ollut molempien rotujen pentuja, on ollut 13. Tällä hetkellä aktiivisia kasvattajia

on molemmat rodut huomioon ottaen n. 50. Suomessa näillä kahdella rodulla on kolme rotuyhdistystä: Suomen siperiankissat ry, Siperiankissan Ystävät ry ja Suomen Neva Masquerade Kissat ry.

4 ROTUYHDISTYKSET JA NIIDEN HISTORIA

Suomessa on näille kahdelle sisarrodulle kolme rotuyhdistystä. Suomen siperiankissat ry edistää ja tukee perinteisen naamiovärittömän siperiankissan kasvatusta. Siperiankissan Ystävät ry yhdistys on molempien sisarrotujen yhdistys, joka sallii myös rotujen keskinäisen jalostuksen. Suomen Neva Masquerade Kissat ry on neva masquerade-rodun harrastusta ja tunnettavuutta edistävä yhdistys, joka jalostuksessa huomioi siperiankissan yhdenmukaisesti sisarrotuna.

4.1 Suomen siperiankissat ry

Yhdistyksen historia

Suomen siperiankissat ry on merkitty yhdistysrekisteriin 21.7.1999. Ensimmäisessä säilyneessä jäsenlistassa yhdistyksellä oli 29 jäsentä ja 8 kasvattajaa. Yhdistyksen toiminnassa ovat alusta saakka olleet mukana nettisivut, pentuvälitys ja kasvattajalistat. Rotupöytätoiminta alkoi vuonna 2005. Yhdistyksen logo otettiin käyttöön jo ensimmäisenä toimintavuonna 1999. Ensimmäinen esite siperiankissoista laadittiin vuonna 2000 ja ensimmäinen Siperiankissa-lehti ilmestyi 2002 (joidenkin lähteiden mukaan 2001, mutta lehteä ei ole löytynyt). Yhdistyksen ensimmäinen Facebook-ryhmä avattiin vuonna 2010, jota edelsi Siperiankissa-foorumi. Yhdistyksen Instagram-tili avattiin 2020. Yhdistys on solminut yhteistyösopimuksen Suomen Kissaliitto ry:n kanssa ja noudattaa siten Kissaliiton ja Fédération Internationale Féline (FIFé), voimassa olevia sääntöjä ja siperiankissan rotumääritelmää.

Tarkoitus ja toiminnan laatu

Suomen siperiankissat edistää ja tukee perinteisen taustan omaavien siperiankissojen kasvatusta ja tekee tunnetuksi perinteistä naamioväritöntä rotutyyppiä. Perinteisellä taustalla yhdistys tarkoittaa vain tai mahdollisimman puhtaasti siperiankissaa sukutaulussaan kantavia kissoja. Tarkoituksena on edistää perinteisen siperiankissan kasvattajien yhteistoimintaa, ylläpitää ja tukea siperiankissaharrastusta ja sen kehittymistä, valvoa ja ohjata perinteisen siperiankissan rodunjälöstustoimintaa sekä käsitellä kissojen kasvatusta- ja hoitokysymyksiä Suomessa.

Toiminnassaan yhdistys järjestää erilaisia siperiankissaharrastukseen liittyviä tilaisuuksia ja julkaisee omaa Siperiankissa-tiedotuslehteä. Yhdistyksellä on toimintansa toteuttamiseksi eri tiimejä: tiedotustiimi muun muassa julkaisee lehteä ja ylläpitää some-tiliä, edustustiimi osallistuu esimerkiksi rotuesittelyihin ja rotutiimi osallistuu rodun kehittämiseen liittyviin tehtäviin, kuten kasvatuksen tavoiteohjelman tekoon.

Kasvattajien ja harrastajien tueksi yhdistys myös ylläpitää kasvattajatietoja sekä kasvattajiensa pentu- ja siitosurosvälitystä, kerää terveys- ja muita rotutietoja ja toimii yhteistyössä muiden kissaharrastajien kanssa. Yhdistys pyrkii myös pitämään yllä yhteyksiä muihin yhdistyksiin ja vastaaviin ulkomaisiin järjestöihin. Yhdistys voi järjestää esittelynäyttelyitä ja erikoisnäyttelyitä, joista viime vuosina on järjestetty yhdistyksen omaa virtuaalista siperiankissojen erikoisnäyttelyä.

Jäsenet

Yhdistyksen jäsenet ovat varsinaisia jäseniä, perhe-, ainais- tai kunniajäseniä. Kasvattajat sitoutuvat yhdistyksen kasvatusperiaatteisiin maksamalla mainoslisän. Kasvattajat voivat liittää kasvattiensa ostajat yhdistyksen jäseneksi. Yhdistyksen jäsenten kissarotuja ei ole rajattu eikä kissan omistaminen ole välttämätöntä.

Kuvaaja 4.1. Suomen Siperiankissa ry:n jäsen- ja kasvattajamäärä 2000-2020.

4.2 Siperiankissan Ystävät ry – SIBY ry

Yhdistyksen historia

Siperiankissan Ystävät ry (epävirallinen lyhenne SIBY ry) on perustettu tammikuussa 2008. Yhdistyksen julkinen toiminta aloitettiin Jyväskylän näyttelyn yhteydessä 16.2.2008. Yhdistys toimii yhteistyössä Suomen Kissaliitto ry:n kanssa. Yhdistys on solminut yhteistyösopimuksen Suomen Kissaliitto ry:n (jäljempänä Kissaliitto) ja noudattaa siten Kissaliiton ja Fédération Internationale Féline (FIFé), voimassa olevia sääntöjä ja siperiankissan sekä neva masqueraden rotumääritelmiä.

Tarkoitus ja toiminnan laatu

Yhdistys on ottanut perustamisestaan saakka kannaksi hyväksyä siperiankissat ja neva masqueradet yhdenvertaisina rotuina sekä sallia näiden keskinäisen jalostuksen FIFé:n sääntöjen mukaisesti. Siperiankissan Ystävät ry on nimensä mukaisesti perustettu kaikille, jotka ovat ihastuneita pyöreän pörröiseen siperiankissaan tai neva masqueradeen. Vaikka yhdistys palvelee myös kasvattajia ja näyttelykissanomistajia, se on ennen kaikkea avoin kaikille siperiankissan ystäville, oli kissaa tai ei.

Yhdistyksen tarkoituksena on tehdä rotuja (siperiankissa ja neva masquerade) tunnetuksi, tukea rodunjalostusta ja edistää kissojen hyvinvointia ja terveyttä. Yhdistys pyrkii edistämään siperiankissa- ja

neva masquerade-harrastusta positiivisessa hengessä ja olla yhdyssiteenä näistä roduista kiinnostuneiden ihmisten välillä niin koti- kuin ulkomailla.

Yhdistys harjoittaa julkaisu-, tiedotus- ja valistustoimintaa julkaisemalla kaksi kertaa vuodessa Siperialainen-jäsenlehdessä, ylläpitämällä nettisivuja ja edistämällä rodun näkyvyyttä myös sosiaalisessa mediassa omilla kanavillaan.

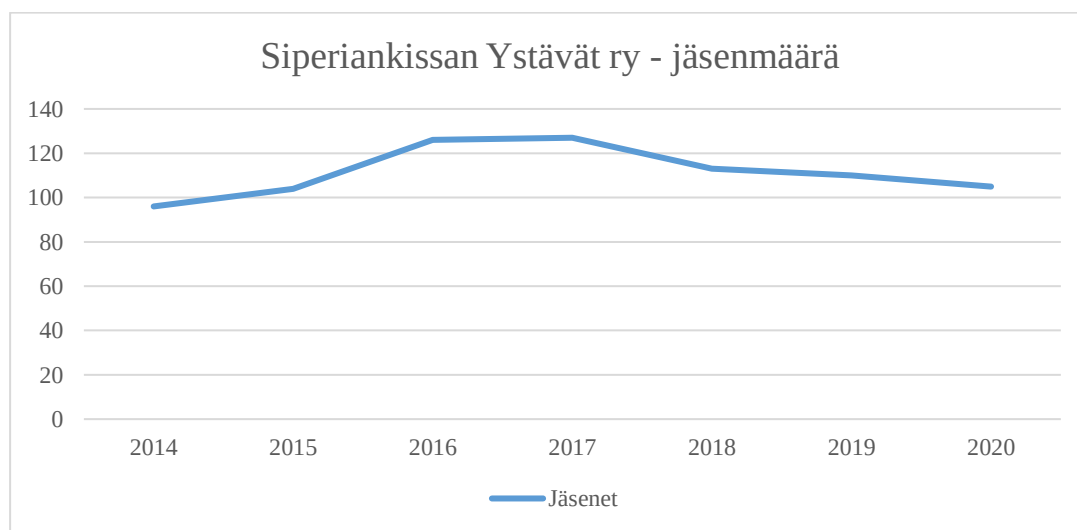
Jäsenet

Yhdistyksen äänivaltaisia jäseniä ovat 15 vuotta täyttäneet varsinaiset jäsenet, perhejäsenet ja kunniajäsenet. Kasvattaja voi liittää kasvattinsa uuden omistajan tämän suostumuksella yhdistyksen varsinaiseksi jäseneksi edullisemmalla hinnalla. Yhdistys voi myöntää myös kunniajäsenyyden henkilölle ansiokkaasta toiminnasta rodun hyväksi. Kunniajäsen on ainaisjäsen ilman jäsenmaksuvelvoitetta.

Varsinaiseksi jäseneksi liittyvät kasvattajat pääsevät kasvattajalistalle sitoutumalla yhdistyksen ”Vastuullisen kasvatuksen ja pentuvälityksen sääntöihin”. Erillistä mainosmaksua ei kasvattajajäseniltä peritä vaan heillä on jäsenmaksun myötä oikeus mainostaa pentueitaan ja siitoskissojaan yhdistyksen nettisivuilla sekä sosiaalisen median kanavissa.

Yhdistyksen hallitus hyväksyy uudet jäsenet. Hallitus ei ole velvollinen esittämään perusteluja jäsenhakemuksen hylkäämiselle. Hallituksella on oikeus myös poistaa kasvattajajäseniä listaltaan mikäli se havaitsee näiden toimivan vastoin yhdistyksen periaatteita.

Kuvaaja 4.2. Siperiankissan Ystävät ry:n jäsenmäärä* 2014-2020.

* Yhdistys ei ole tilastoinut vuotuisia kasvattajamääriään.

4.3 Suomen Neva Masquerade Kissat - Finnish Neva Masquerade Cat Club ry

Yhdistyksen historia

Suomen Neva Masquerade Kissat - Finnish Neva Masquerade Cat Club ry on syksyllä 2011 perustettu rotuyhdistys. Perustamiskirja on allekirjoitettu 8.9.2011. Yhdistys on rekisteröity yhdistysrekisteriin 14.10.2011 kotipaikkanaan Lohja. Yhdistyksen kieli on suomi. Aktiivisempi toiminta käynnistettiin alkuvuodesta 2016. Yhdistys solmi 2.8.2016 yhteistyösopimuksen Suomen Kissaliitto ry:n kanssa. Jäsenistön määrä on vaihdellut hieman vuosittain, toimintavuoden 2016 lopussa oli 18 jäsentä ja 9 kasvattajaa. Vuoden 2021 lokakuussa oli 61 jäsentä ja 21 kasvattajaa. Yhdistyksen jäsenjulkaisut ovat

olleet alusta lähtien sähköisessä muodossa. Julkaisuja ja yhdistyksen muuta toimintaa on ollut vaihtelevasti, mutta verkkosivuja on pidetty yllä niiden perustamisesta alkaen vuodesta 2016. Verkkosivut ovat olleet yhdistyksen toiminnan ja rodun esille tuomisen kannalta oleellinen osa. Yhdistyksen Facebook-ryhmät perustettiin 2016. Yhdistyksen tämänhetkinen logo otettiin käyttöön 2021.

Tarkoitus ja toiminnan laatu

Suomen Neva Masquerade Kissat - Finnish Neva Masquerade Cat Club ry on solminut yhteistyösopimuksen Suomen Kissaliitto ry:n kanssa. Suomen Kissaliiton kuullessa äänivaltaisena jäsenenä kattojärjestö FIFe:en (Fédération Internationale Feline), noudatamme heidän rotustandardia ja yleisiä sääntöjä.

Yhdistyksen tarkoituksena on toimia lämminhenkisenä tukiverkkona kaikille neva masquerade-rodusta kiinnostuneille – kasvattajista aina vielä omasta nevista haaveileviin, näyttelyharrastajiin, sekä levittää tietoisuutta tästä upeasta rodusta. Tavoitteenamme on lisätä yhteistyötä ja avoimuutta myös yli roturajojen, toimia tiedonjakajana kasvattamiseen ja kissojen yleiseen hyvinvointiin liittyen.

Tarkoituksensa toteuttamiseksi yhdistys jakaa rodusta tietoja yhdistyksen omilla verkkosivuilla, sekä järjestää seminaareja ja luentotilaisuuksia. Yhdistys harjoittaa myös tiedotus-, neuvonta-, kokous- ja julkaisutoimintaa, sekä edistää yhteistoimintaa muiden rotuyhdistysten kanssa.

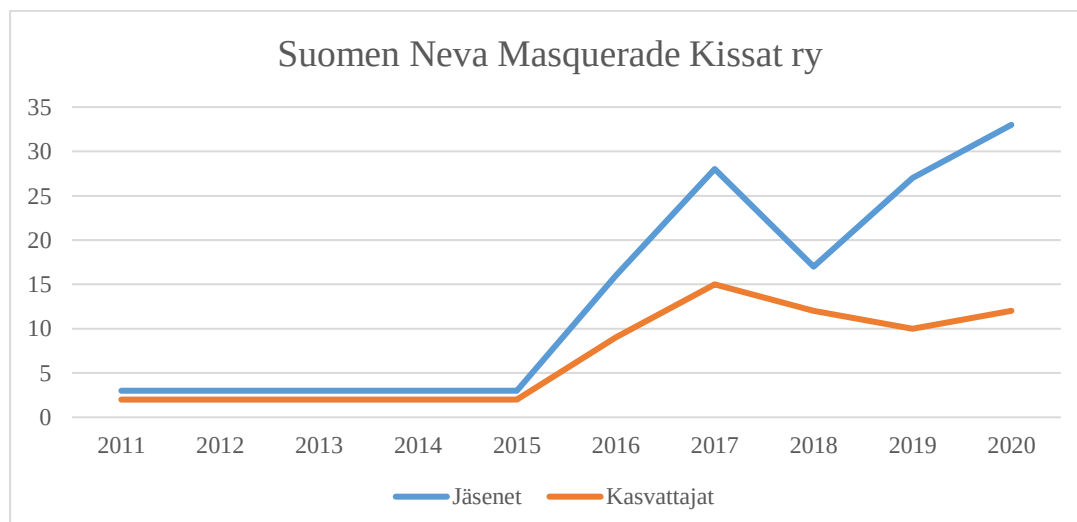
Hankittuaan asianmukaisen luvan yhdistys voi järjestää arpajaistoimintaa ja ottaa vastaan avustuksia, lahjoituksia, testamentteja, järjestää keräyksiä ja myydä kannatustuotteita toimintansa tukemiseksi tai kattaa projekteista aiheutuvia kuluja. Yhdistys voi myös omistaa toimintaansa varten tarpeellista kiinteää ja irtainta omaisuutta.

Jäsenet

Yhdistykseen varsinaiseksi jäseneksi voidaan hyväksyä henkilö, joka hyväksyy yhdistyksen tarkoituksen. Kannattavaksi jäseneksi voidaan hyväksyä yksityinen henkilö tai oikeuskelpoinen yhteisö, joka haluaa tukea yhdistyksen tarkoitusta ja toimintaa. Varsinaiset jäsenet ja kannattavat jäsenet hyväksyy hakemuksesta yhdistyksen hallitus. Kunniapuheenjohtajaksi tai kunniajäseneksi voidaan hallituksen esityksestä yhdistyksen kokouksessa kutsua henkilö, joka on huomattavasti edistänyt ja tukenut yhdistyksen toimintaa.

Yhdistyksen perhejäseneksi voi hakea jäsenhakemuksella samassa taloudessa asuva varsinaisen jäsenen perheenjäsen. Kasvattaja voi liittää kasvattinsa uuden omistajan tämän suostumuksella yhdistyksen varsinaiseksi jäseneksi.

Kuvaaja 4.3. Suomen Neva Masquerade Kissat ry:n jäsen- ja kasvattajamäärä 2011-2021.

4.4 Muut mahdolliset järjestöt, joilla merkitys rodussa

FIFe:n lisäksi muita kattojärjestöjä ovat WCF, CFA ja TICA. WCF:n osuus on merkittävä etenkin venäläisten siperiankissa- ja nevakasvattajien kohdalla. Suomessa WCF:n osuus rodun kasvattajien keskuudessa ei ole merkittävä. Itseasiassa, suomalaisen WCF:n alaisen kissayhdistyksen (4 Stars ry) tiedossa ei ole, että Suomessa olisi yhtäkään WCF:n alaisuudessa kasvattavaa siperiankissa- tai nevakasvattajaa. KTO:n laatineiden yhdistysten tiedossa on kuitenkin ainakin yksi suomalainen WCF:n alainen nevakasvattaja.

CFA:n alaisuudessa kasvattavia rodun kasvattajia löytyy Suomesta muutamia. Cat Fanciers of Finland ei osannut antaa tarkkaa lukumäärää rodun kasvattajista tai rekisteröintimääristä Suomessa.

TICA:n alaisella Suomessa toimivalla kissayhdistyksellä FINTICA:lla ei ollut tietoa, että Suomessa olisi yhtäkään TICA:n alaisuudessaan kasvattavaa siperiankissa-/nevakasvattajaa.

Kotimaisten rotuyhdistyksen lisäksi myös muissa pohjoismaissa on aktiivista rotuyhdistystoimintaa. Ruotsissa toimii siperiankissayhdistys Sällskapet Sibrisk Katt (<https://sibiriskkatt.se/>) ja SIB/NEM-yhdistys SlgNeringen (<https://www.signeringen.se/>). Norjassa toimii siperiankissayhdistys Sibirkattens Venner (<http://www.sibirkattensvenner.no/>) ja SIB/NEM-yhdistys Sibir- og Nevaringen (<https://www.sibirognevaringen.no/>).

Perinteisen taustan omaavien siperiankissojen kasvatuksessa toimii maailmanlaajuinen yhteisö nimeltä ISCB Clean Project (International Siberian Cat Breeders Community). Yhteisö on vapaamuotoinen kasvatuksen yhteistyötä edistävä ryhmittymä ja siihen kuuluu noin 65 kasvattajaa 16 eri maasta. Yhteisö edistää perinteisten siperiankissojen kasvattamista ja ryhmittelee kissojen sukutaulut neljään ryhmään, joista kolme ensimmäistä katsotaan kuuluvaksi clean genealogyyn. Ryhmä 1: siperiankissat, joiden koko perimässä ei ole yhtään nevaa eikä yhtään naamiogeenin kantajaa. Ryhmä 2: siperiankissat, joiden perimässä ei ole yhtään nevaa, mutta joukossa on naamiogeenin kantajia. Ryhmä 3: siperiankissat, joiden täydellisessä sukutaulussa on joku kantanekasveista Mars, Nyusia tai Maks, mutta ei muita nevoja. Ryhmän 4 muodostavat siperiankissat, joiden sukutauluissa on muita kuin ryhmässä 3 mainitut nevat.

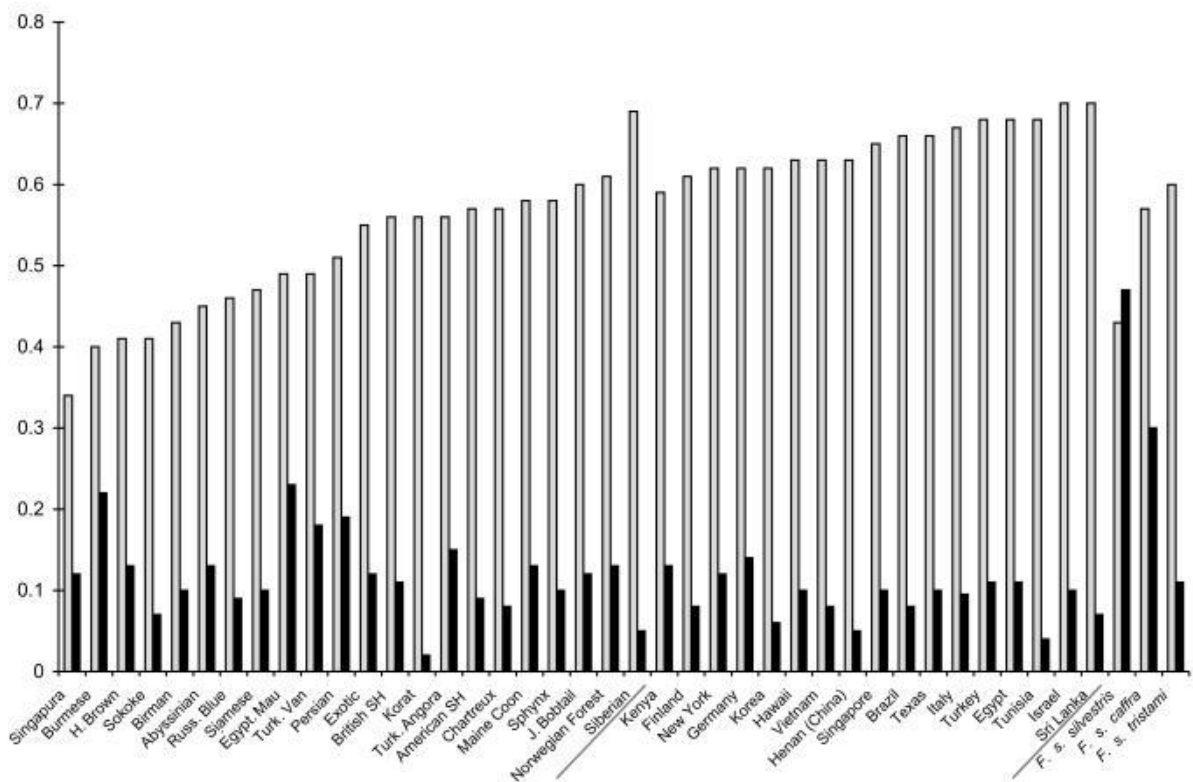
5 RODUN NYKYTILANNE

5.1 Populaation koko ja kasvatuspohja (geenipohja)

Siperiankissojen geneettinen monimuotoisuus on korkeampi kuin monella muulla kissarodulla. Samoin sukusiitosaste on keskimääräistä matalampi. Monimuotoisuudesta kertoo esimerkiksi yhden geenin eri alleelien lukumäärä. Siperiankissoilla keskimääräinen alleelien rikkaus oli *Lipinski et al.* tutkimuksen vertailussa mukana olleiden rotujen korkein (3.45) ja samaa luokkaa sekarotuisten maatiaiskissojen (3.41) kanssa. Seuraavana alleelien rikkaudessa arvolla 3.08 olivat maine coon ja turkkilainen angora. Korkea keskimääräinen alleelien rikkaus kertoo, että rotu on todennäköisesti muodostunut laajasta joukosta esiisiä.

Rodun tilanne on siis yleisesti ottaen varsin hyvä, mutta haasteena nykypäivän ja tulevaisuuden kasvattajille onkin monimuotoisuuden säilyttäminen. On tärkeää entisestään vahvistaa tätä suhteellisen uutta ja aktiivisen kasvatuksen alla olevaa rotua.

Kuvaaja 5.1. Geneettinen monimuotoisuus rotukissoilla, maatiaiskissoilla maittain ja villikissoilla. Vaaleat pylväät kuvaavat monimuotoisuutta, eli heterotsygotiaa. Tummat pylväät kuvaavat sukusiittoa. (Lähde: *Lipinski et al. 2008. The ascent of cat breeds: Genetic evaluations of breeds and worldwide random-bred populations.*)

Seuraavassa tarkastellaan suomalaisen siperiankissa- ja neva masquerade-populaatioiden kokoa ja kasvatuspohjaa Suomessa. Lähteenä on käytetty Suomen Kissaliiton rekisteritietokantaa, joten tarkastelun ulkopuolelle jäävät muissa kattojärjestöissä kasvatetut kissat.

Taulukossa 5.2 on kuvattu Suomen SIB/NEM-rekisteröintimäärät vuosina 2005-2020. Suomessa syntyneissä pentueissa uroksia on syntynyt naaraista enemmän. Tuontikissoissa urosten ja naaraiden määrä on tasainen, joskin nevanaaraita on tuotu hieman uroksia enemmän. Kokonaisuudessaan kissoja on tänä ajanjaksona rekisteröity 3737 yksilöä.

Taulukko 5.2. Suomen SIB/NEM-rekisteröinnit vuosina 2005-2020.

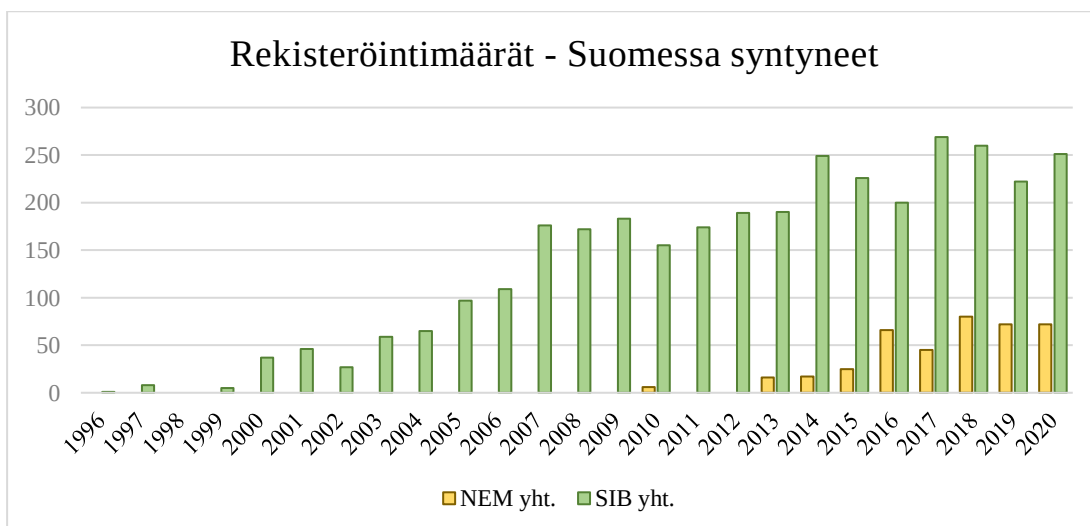
Rotu	Rekisteröinnit	Tuonti- urokset	Tuonti- naaraat	Suomessa syntyneet urokset	Suomessa syntyneet naaraat
SIB	3268	73	73	1629	1493
NEM	469	32	38	213	186

Vuosina 2005-2020 Suomessa on rekisteröity 833 pentuetta (taulukko 5.3). Ajanjakson aikana syntyneissä pentueissa keskimääräinen pentuekoko on ollut sekä siperiankissa- että neva masquerade-pentueissa keskimäärin 4,2 yksilöä per pentue. Kuitenkin pentueet, joihin on syntynyt molempien rotujen edustajia, ovat olleet keskimäärin suurempia ja niihin on syntynyt noin 4,6 yksilöä per pentue. Pentueissa, joihin on syntynyt molempia rotuja (yht. 30), siperiankissoja on ollut 78 (56 %) ja nevoja 62 (44 %).

Taulukko 5.3. Pentuerekisteröinnit Suomessa vuosina 2005-2020.

Rotu	Pennut	Pentueet	Pentuekoko	Kasvattajat
SIB	3044	723	4,2	98
NEM	337	80	4,2	16
SIB/NEM	140	30	4,6	13

Kuvaajassa 5.4 on kuvattu Suomessa syntyneiden siperiankissojen ja nevojen rekisteröintimäärät. Siperiankissojen rekisteröintimäärät ovat olleet nousujohteisia vuoteen 2014 asti, minkä jälkeen määrät ovat vaihdelleet melko tasaisesti 200-269 rekisteröidyn kissan välillä. Neva masqueradejen rekisteröinneissä vuosi 2018 (80 kissaa) on ollut toistaiseksi suurin. Luvuista voi päätellä, että neva masquerade -kasvatus on ollut Suomessa vielä vähäistä ensimmäisellä vuosikymmenellä rodun virallisen hyväksymisen jälkeen ja yleisesti Suomessa syntyneiden siperiankissa- ja neva masquerade-pentujen määrät eivät ole kasvaneet viimeisen kahden vuoden aikana.

Kuvaaja 5.4. Suomessa syntyneiden siperiankissojen ja neva masqueradejen rekisteröintimäärät 1996-2020.

5.1.1 Vuositilastot 2010-2020

Viimeisen vuosikymmenen aikana Suomessa on syntynyt 2793 pentua molemmat rodut yhteen laskettuna. Tästä laskettuna pentuja on syntynyt keskimäärin 254 vuodessa. Pentueita sen sijaan on syntynyt 673 kpl, eli keskimäärin 61 pentuetta vuodessa.

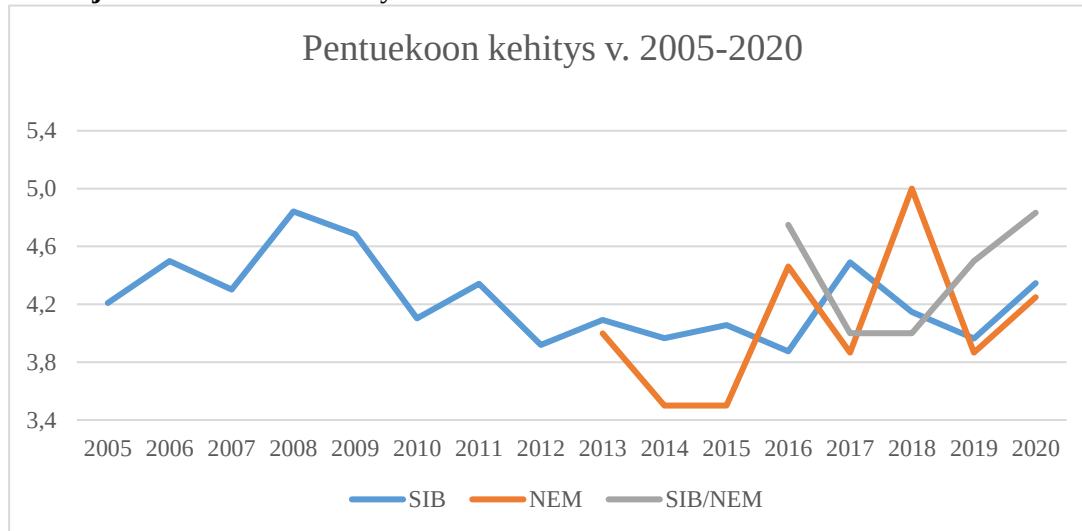
Kasvattajien lukumäärän kehitys on ollut hienoisesti nousujohteista aina vuoteen 2019, joskin määrissä on vuosittaista vaihtelua. Vuonna 2014 on aktiivisesti toiminut yhtä monta kasvattajaa kuin vuonna 2020. Vastaavasti Ruotsin ja Norjan kasvattajien määrän kasvu on ollut huomattavasti voimakkaampaa rekisteröintimäärien huimasta kasvusta pääteltynä (taulukot 5.25 ja 5.26). Suomen tilanne kertoo mahdollisesti siitä, että 1) pitkänlinjan kasvattajia ei ole jäänyt rodun pariin, 2) rodun parissa on kasvattajia, joiden päämääränä on kasvattaakin vain pentue tai pari omaksi iloksi ja 3) rodussa käytössä olevien urosten rajallisuus ei mahdollista sellaisten kasvattajien toimintaa, jotka eivät ole sitoutuneita myös uroskissojen hankintaan. Toisaalta vuoden 2020 poikkeusolot ovat saattaneet johtaa joidenkin kasvattajien pentusuunnitelmien lykkääntymiseen.

Kuluneen vuosikymmenen aikana tuontikissojen lukumäärä on pysynyt melko tasaisena. Naaraita (89) on tuotu uroksia (77) enemmän. Yhteensä vuosikymmenen aikana rekisteröitiin 156 tuontikissaa ja keskimäärin vuosittain on Suomeen tuotu 14 kissaa. Tuontikissojen osuus verrattuna Suomessa syntyneisiin pentuihin on vaihdellut 2-11 %:n välillä. Vuonna 2013 tuontikissojen osuus verrattuna Suomessa syntyneisiin on ollut kaikkein suurin. Vuoden 2020 tuontimääriin on varmasti vaikuttanut poikkeustilanne (koronaviruspandemia) ja sen aiheuttamat rajaliikenteen ja liikkumisen rajoitukset.

Taulukko 5.5. Vuosina 2010-2020 Suomessa syntyneiden siperiankissa- ja neva masquarade -pentujen ja pentueiden lukumäärä sekä tuontikissojen ja kasvattajien lukumäärä.

Vuosi	Tuonti-urokset	Tuonti-naaraat	Pentujen lkm	Pentueiden lkm	Kasvattajien lkm	Tuontikissojen osuus syntyneistä
2010	5	1	160	39	21	4 %
2011	6	6	165	38	17	7 %
2012	4	8	203	51	24	6 %
2013	12	13	237	58	33	11 %
2014	6	9	254	64	38	6 %
2015	8	10	236	58	31	8 %
2016	9	15	282	69	34	9 %
2017	5	10	334	77	38	4 %
2018	4	4	321	75	42	2 %
2019	9	10	308	77	45	6 %
2020	9	3	293	67	39	4 %

Kuvaaja 5.6. Pentuekoon kehitys.

5.1.2 Kasvatuspohja per sukupolvi ja sukusiitos

Ennen kuin voidaan alkaa tarkastella rodun jalostusta ja kasvatuspohjaa on tutustuttava muutamiin olennaisiin käsitteisiin.

Tehollinen populaatiokoko on laskennallinen arvo rodun perinnöllisestä monimuotoisuudesta. Yksinkertaistettuna tehollinen populaatiokoko kertoo, kuinka monen yksilön geenimuotoja tietyssä rodussa on. Esimerkiksi lukema 50 tarkoittaa, että rodun sukusiitosaste kasvaa yhtä nopeasti kuin jos rodussa oli 50 tasaisesti jalostukseen käytettyä, keskenään eri sukuista yksilöä. Mitä pienempi arvo on, sitä nopeammin rodun sisäinen sukulaisuus kasvaa ja perinnöllinen vaihtelu vähenee. Sukusiitosten välttäminen myös luonnollisesti vaikeutuu. Tehollinen populaatiokoko arvioidaan aina sukupolvea kohden. Sukupolven pituus siperiankissoilla on noin 3 vuotta.

Laskettu tehollinen populaatiokoko on aina yliarvio, koska kaava olettaa, etteivät jalostusyksilöt ole toisilleen sukua ja että niillä on tasaiset jälkeläismäärät. Parempi tapa arvioida tehollista populaatiokokoa perustuu rodun keskimääräisen sukusiitosasteen kasvunopeuteen, mutta tämä kaava toimii vain suljetulle populaatiolle ja aineistolle, joissa sukupuut ovat hyvin pitkiä. Tehollista kokoa voidaan arvioida myös rodun edustajista otettujen dna-näytteiden (esim. MyCatDNA) avulla.

Tehollinen populaatiokoko siis olettaa, että jokainen siitoskissa olisi tehnyt vain yhden pentueen. Tällöin naaraita ja uroksia olisi jalostuskäytössä yhtä paljon. Jos sukupolvessa syntyisi esim. 300 pentuetta, tehollinen populaatiokoko olisi $2 \times \text{pentueiden lkm}$, eli 600 (normikaava, ei korjausta). Vertaamalla toteutunutta populaatiokokoa maksimiin, saamme tietää, mikä osuus maksimista on hyödynnetty, eli jos tehollinen populaatiokoko olisi edellä mainitussa sukupolvessa esimerkiksi 250, olisi 41 % hyödynnetty ($250/600$).

Alla olevassa taulukossa X tehollisen populaatiokoon laskentakaavaa on hieman muokattu, jotta se huomioisi paremmin jalostusyksilöiden epätasaiset jälkeläismäärät ja keskinäisen sukulaisuuden ($Ne = 4 \times U \times N / (2 \times U + N)$).

Paras tapa säilyttää perinnöllistä vaihtelua ja monimuotoisuutta ja estää perinnöllisten sairauksien kasaantuminen on välttää yksittäisen yksilön runsasta jalostuskäyttöä. Eri yksilöitä tulisi käyttää jalostukseen mahdollisimman laajasti ja huolehtia samalla, että jälkeläismäärät pysyisivät tasaisina. Toisaalta, roduilla voi olla kantoja myös useissa muissa maissa. Kuitenkaan, ulkomailla ei välttämättä ole saatavissa sen erilaisempaa geenimateriaalia kuin kotimaassakaan.

Nykytiedon mukaan tehollisen populaatiokoon tulisi olla lyhyellä aikavälillä vähintään 100 ja pitkällä aikavälillä paljon tätä isompi, jopa tuhat yksilöä, jotta sukulaistumisesta johtuva sukusiitos ei rappeuttaisi

rotua. Jos rodun tehollinen koko on alle 50, rotu on kriittisessä tilassa, jossa geenimuotoja häviää niin nopeasti, ettei tilannetta pystytä tasapainottamaan. 50 yksilön tehollinen populaatiokoko vastaa yhden prosentin nousua sukusiitosasteessa sukupolvea kohti.

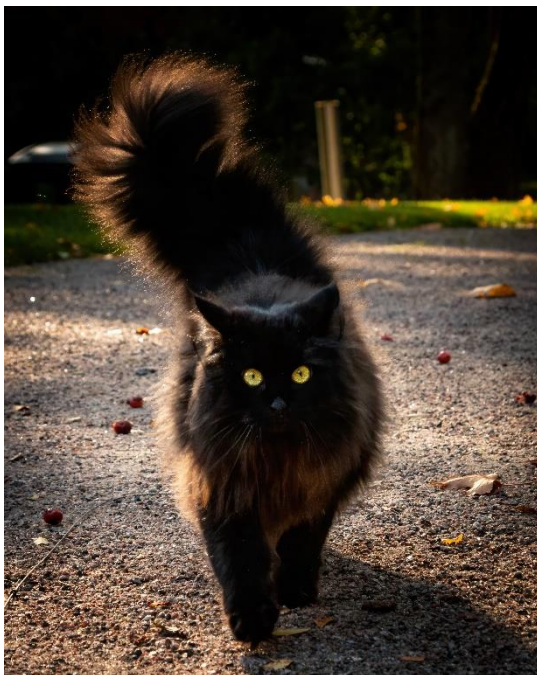
Tehollista populaatiokokoa voidaan kasvattaa käyttämällä mahdollisimman monia eri yksilöitä seuraavan sukupolven vanhempiina esimerkiksi asettamalla rajoituksia jälkeläismääriin.

Yhden yksilön populaatioon tuoma jalostusannos siperiankissoilla ja nevoilla olisi pidettävä alle 2-3 %:ssa sukupolvea kohti laskettuna, jotta sukusiitoksen kertymiseltä ja monimuotoisuuden kaventumiselta vältyttäisiin. Viimeisen vuosikymmenen aikana (2011-2020) yhden kolmivuotisen SIB/NEM-sukupolven aikana syntyi keskimäärin 809 (vaihteluväli 605-963) pentua. Tästä laskettuna yhden yksilön suositeltu enimmäisjälkeläismäärä on 24 (vastaten 3 % sukupolven yksilöistä) ja vastaavasti toisen sukupolven enimmäisjälkeläismäärä 48.

Riittävän monimuotoisuuden säilyttämiseksi yhdistykset suosittelevat, ettei yhdellä yksilöllä olisi yli 24 jälkeläistä. SIB/NEM-pentuekoko on ollut keskimäärin 4 pentua, joten siitosyksilölle suositteleva maksimipentuemäärä olisi täten 5 pentuetta. Jos pentuekoko on hieman keskimääräistä suurempi voi suositeltu enimmäisjälkeläismäärä täytyä jo 3-4 pentueella. Jos rekisteröityjen jälkeläisten määrä ei täyty vielä viidestä pentueesta, voidaan samaa yksilöä käyttää vielä harkiten. Jälkeläismäärät ja pentueiden syntymistiheys ovat kuitenkin riippuvaisia myös Suomen Kissaliiton rekisteröintisäännöistä sekä jalostuskissojen hyvinvoinnista.

Ihannetapauksessa jalostukseen käytettäisiin yhtä suurta määrää uroksia ja naaraita, eli uros/naaras -suhde olisi 1:1. Mikäli toinen sukupuoli on merkittävästi aliedustettuna, aiheutuu väistämättä populaation geenikirjon kapenemista. Todellisuudessa siitosurokset saavat keskimäärin enemmän pentueita siitosuransa aikana kuin naaraat. Vähimmäistavoitteena pidettävä sukupuolten välinen suhde olisi 0,7:1. Tähän tavoitteeseen on päästy vielä 2010-luvun taitteessa, mutta viime vuosina sukupuolten välinen suhde on ollut keskimäärin 0,6 ja täten sukupuolten välisessä suhteessa olisi jonkin verran parantamisen varaa.

Noin neljännes syntyneistä kissoista jää kasvatukseen. Kun huomioidaan keskimääräinen rodun pentuekoko (4,2 pentua/pentue), jää kasvatukseen keskimäärin 1 kissa/pentue.

Taulukko 5.7. Sukupolvet viimeisen 15 vuoden aikana.

Sukupolvi	Pentuja	Pentueet	Isien lkm	Emojen lkm	Tehokas populaatio-koko, Ne (korjattu)	Ne osuus maksimista* %	Sukusiitos-asteen nousu/sukupolvi %	Suhde uros/naaras	Kasvatuskissojen osuus syntyneistä %
2005-2007	394	91	41	67	74	41	0,68	0,61	27,4
2006-2008	477	105	54	76	89	42	0,56	0,71	27,3
2007-2009	539	117	65	80	99	42	0,50	0,81	26,9
2008-2010	514	113	62	82	99	44	0,51	0,76	28,0
2009-2011	495	113	58	82	96	43	0,52	0,71	28,3
2010-2012	528	128	58	91	102	40	0,49	0,64	28,2
2011-2013	605	147	63	107	116	39	0,43	0,59	28,1
2012-2014	694	173	71	124	132	38	0,38	0,57	28,1
2013-2015	727	180	75	130	139	39	0,36	0,58	28,2
2014-2016	772	191	83	141	152	40	0,33	0,59	29,0
2015-2017	852	204	78	143	149	37	0,34	0,55	25,9
2016-2018	937	221	89	144	159	36	0,31	0,62	24,9
2017-2019	963	229	91	149	164	36	0,31	0,61	24,9
2018-2020	922	219	83	149	156	37	0,32	0,56	25,2

Sukusiitosaste (tai –prosentti) ilmaisee, kuinka suuressa osassa kaikkien yksilöiden geenipareista yksilö on voinut periä saman alleelin sekä isältä että emolta. Toisin sanoen se ilmaisee todennäköisyyden sille, että satunnaisesti valittu geenipari sisältää geenistä kaksi samaa alleelia, jotka ovat molemmat peräisin samalta esivanhemmalta. Tällöin saman esivanhemman tietty alleeli on tullut yksilölle sekä isän että emän kautta. Tällainen geenipari on homotsygoottinen, identtinen. Ilman sukusiitosta suurin osa yksilöiden geenipareista on heterotsygoottisia, jolloin haitalliset, usein peittyvästi (resessiivisesti) periytyvät alleelit pysyvät vallitsevan, normaalin alleelin peittämänä.

Yksilön sukusiitosaste on puolet sen vanhempien välisestä sukulaissuhteesta. Isä-tytär –yhdistelmän jälkeläisten sukusiitosaste on 25 %, puolisisar-yhdistelmässä 12,5 % ja serkusyhdistelmässä 6,25 %.

Sukusiitos vähentää heterotsygoottisten geeniparien osuutta jokaisessa sukupolvessa sukusiitosasteen verran, eli esimerkiksi puolisisaryhdistelmän jälkeläisten heterotsygotia vähenee 12,5 %. Täten myös todennäköisyys haitallisten peittyvästi periytyvien ongelmien esiintuloon kasvaa samaiseen 12,5 %:iin.

Sukusiitos ei periydy. Jos vanhemmat eivät ole keskenään sukua, pentujen sukusiitosaste on 0 %. Rotuja muodostettaessa on käytetty runsaasti sukusiitosta. Tällä pyritään tuottamaan tasalaatuista, periyttämisvarmoja eläimiä, sillä jos huonot alleelit esiintyvät kaksinkertaisina (homotsygootteina) sukusiitoksen ansiosta, mikseivät hyvätkin. Toisaalta sukusiitettynä eläin siirtää vain puolet perimästään jälkeläisilleen, jolloin edulliset homotsygoottisen alleeliyhdistelmät purkautuvat. Lisäksi jokainen yksilö kantaa perimässään useita haitallisia alleeleja, joiden todennäköisyys tulla esiin jälkeläisissä kasvaa sukusiitoksen myötä, joten ns. turvallista sukusiitosyhdistelmiä ei ole.

Tutkimuksissa on todettu, että haitat alkavat näkyä, kun sukusiitosaste ylittää 10 %. Silloin todennäköisyys hedelmällisyyden ja elinvoiman heikkenemiseen kasvaa, ja nähdään esimerkiksi lisääntymisvaikeuksia, pentukuolleisuuden nousua, pentujen epämuodostumia, vastustuskyvyn heikkenemistä sekä tulehdusalttiutta. Ilmiötä kutsutaan sukusiitostaantumaksi. Jos sukusiitosaste kasvaa hitaasti monen sukupolven aikana, haitat ovat kuitenkin pienemmät kuin nopeassa sukusiitoksessa eli lähisukulaisten yhdistämisessä.

Sukusiitosasteen suuruus riippuu laskennassa mukana olevien sukupolvien määrästä, joten vain sellaisia sukusiitosasteita voi verrata keskenään, jotka on laskettu täsmälleen samalla sukupolvimäärällä.

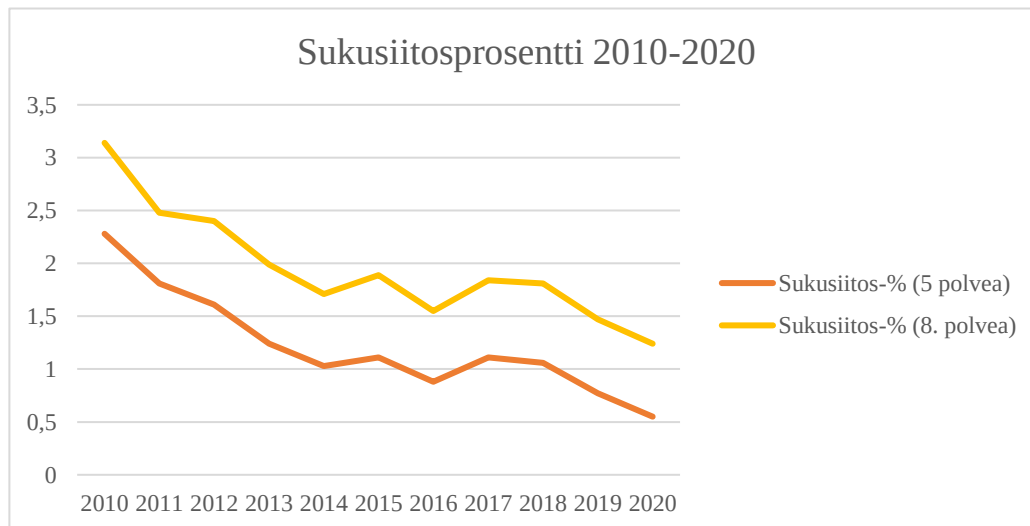
Sukusiitosaste ilmoitetaan joko sukusiitoskertona, jolloin se voi saada arvon väliltä 0-1 tai sukusiitosprosenttina 0-100 %. Sukusiitosasteen laskeminen edellyttää täydellisten sukutaulutietojen saatavuutta, eli se voidaan laskea niin monen sukupolven yli kuin tietoja on saatavilla.

Siperiankissoilla yksittäisen pentueen kohdalla sukusiitosprosentti tulisi olla maksimissaan 6,25 % (vastaa serkusparituksen sukusiitosprosenttia). Sukusiitosprosentti ei saisi nousta yli 1 %:a yhden sukupolven aikana.

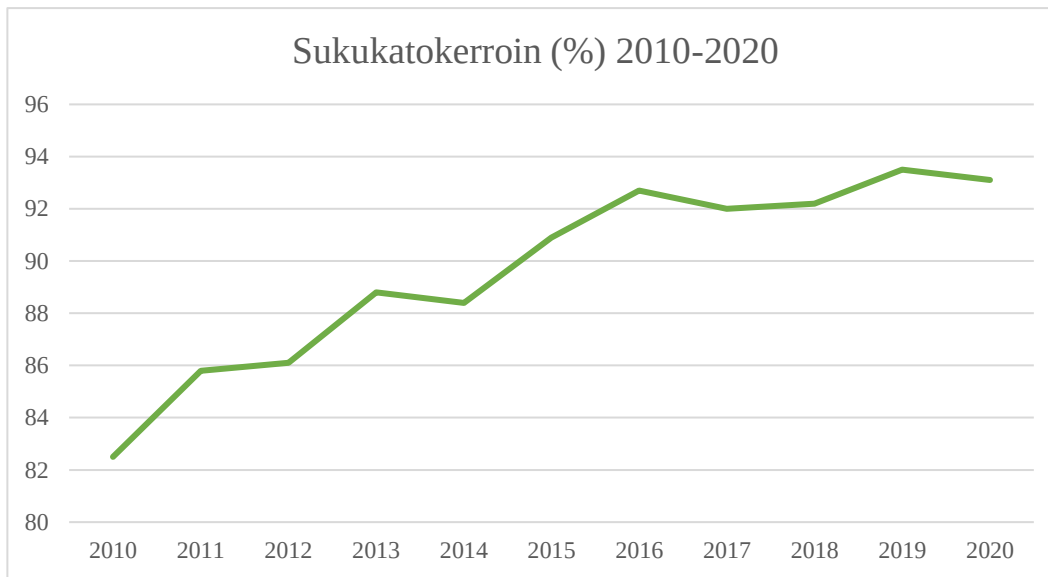
Sukukatokerroin kertoo, montako eri yksilöä sukutaulussa esiintyy suhteessa mahdolliseen maksimimäärään. Mitä pienempi sukukatokerroin on, sitä enemmän geneettistä variaatiota on jo menetetty. Toisin kuin sukusiitoskertoimen, **sukukatokertoimen tulisi olla mahdollisimman suuri.** Sukukatokerroin on hyvä määrittää rinnakkain sukusiitoskertoimen kanssa. Sukusiitosprosentti voi saada arvon nolla, jos tarkasteltavana olevissa sukupolvissa ei toistu samoja esivanhempia, vaikka suunniteltujen vanhempien oma sukusiitos olisikin korkea.

Alla olevien kuvaajien 5.8 ja 5.9 sukusiitosprosentit ja sukukatokertoimet on kerätty Omakissa-järjestelmästä. Kuvaajissa on huomioitu vain ne pentueet, joiden täydelliset sukutaulutiedot olivat saatavilla. Kumpaakin kuvaajaa tarkasteltaessa huomataan, että viimeisen 10 vuoden aikana kehitys on tapahtunut suotuisaan suuntaan.

Kuvaaja 5.8. Sukusiitosprosentin kehitys vuosien 2010-2020 aikana syntyneillä pennuilla.

Kuvaaja 5.9. Sukukatokertoimen kehitys vuosien 2010-2020 aikana syntyneillä pennuilla (5 sukupolvea).

5.1.3 Kollien siitoskäyttö

Vuosien 2010-2020 aikana jalostukseen käytettävien urosten määrä on ollut vuositasolla hienoisessa kasvussa, joskaan enää vuoden 2018 jälkeen nousutrendiä ei ole ollut havaittavissa. Tuontikollien osuus jalostuskolleista on tarkasteluajanjaksona ollut keskimäärin 30 %, mutta suunta on ollut nouseva, sillä vuonna 2010 tuontien osuus oli 19 % ja vuonna 2020 43 %. Tarkasteluaikana yhdellä kollilla oli keskimäärin 1,7 pentuetta vuodessa. Kuitenkin vaikuttaisi siltä, että yksittäisen uroksen siitoskäyttö on lisääntynyt, sillä vielä vuonna 2010 yksi kolli sai keskimäärin 6,15 jälkeläistä (1,50 pentuetta) vuodessa ja vuonna 2020 jälkeläisten määrä oli jo 8,37 (1,91 pentuetta) vuoden aikana. Keskimääräinen siitoskollin ikä pentujen syntyessä on pysynyt viimeiset vuodet ennallaan ollen hieman vajaa 3 vuotta.

Vuosien 2010-2020 aikana on syntynyt yhteensä 2793 pentua (673 pentuetta). Tänä aikana siitokseen on käytetty yhteensä 203 kollia. Näistä kuitenkin vain 43 eniten käytettyä kollia (21 % ajanjakson siitoskollista) on riittänyt tuottamaan puolet ajanjakson pennuista.

Taulukko 5.10. Kollien siitoskäyttö vuosina 2010-2020.

Vuosi	Isien lkm	Suomi	Tuonnit	Ulkom.	Isoisien lkm	Pentuja	Pentuja/kolli	Pentueet	Pentue/kolli	Isän ikä vuosina
2010	26	21	5	0	41	160	6,15	39	1,50	2,1
2011	26	19	7	0	45	165	6,35	38	1,46	2,7
2012	26	16	10	0	55	203	7,81	51	1,96	3,2
2013	32	20	11	*1	63	237	7,41	58	1,81	2,9
2014	41	23	15	**3	69	254	6,20	64	1,56	3,1
2015	37	25	11	*1	61	236	6,38	58	1,57	3,1
2016	41	26	15	0	70	282	6,88	69	1,68	3,2
2017	39	25	14	0	83	334	8,56	77	1,97	3,2
2018	43	27	15	***1	82	321	7,47	75	1,74	2,8
2019	42	29	13	0	86	308	7,33	77	1,83	2,8
2020	35	20	15	0	72	293	8,37	67	1,91	2,7

* Elisey Vasilek

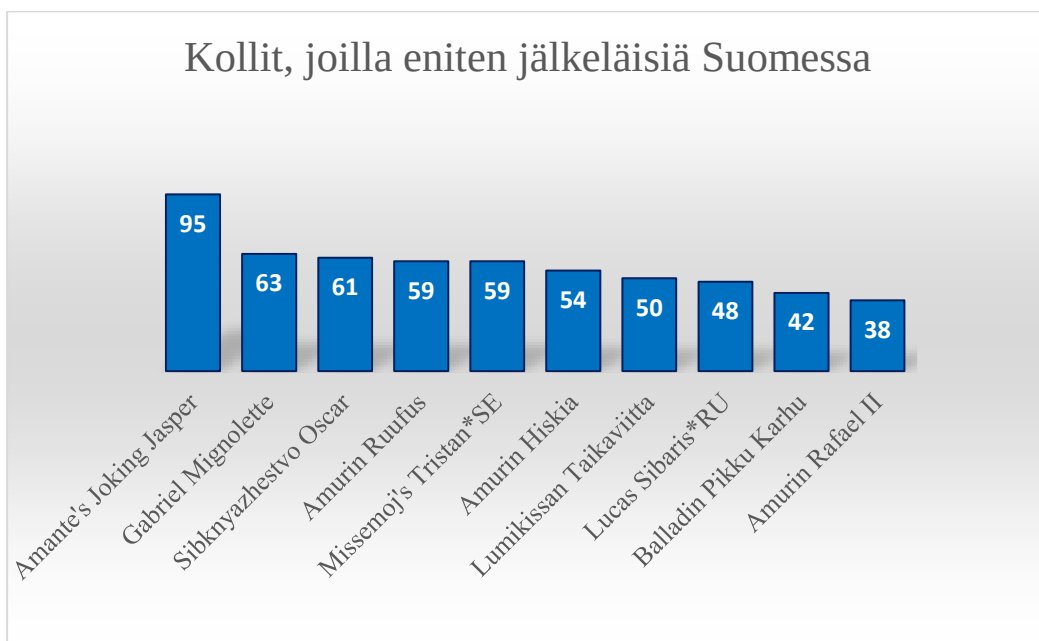
** Elisey Vasilek, Biffalo Astral Siberian, Tundrapaw's Bentley

*** Misty Dream Dusty Shadowhunter

Jotta välttyään yhden yksilön geenien liialliselta yleistymiseltä populaatiossa, yhden siitosuroksen suositeltu maksimijälkeläismäärä on 2-3 % sukupolven aikana syntyneistä jälkeläisistä. Viimeisen vuosikymmenen aikana (2011-2020) yhden kolmivuotisen SIB/NEM-sukupolven aikana syntyi keskimäärin 809 (vaihteluväli 605-963) pentua. Tästä laskettuna yhden yksilön suositeltu **enimmäisjälkeläismäärä on 24** (käyttäen 3 % sukupolven yksilöistä) ja vastaavasti toisen sukupolven enimmäisjälkeläismäärä on 48.

Uros/naaras -suhde ei ole kehittynyt suotuisasti viimeisten vuosien aikana. Yksittäisen uroksen siitoskäyttö on vaikuttanut lisääntyvän 2010-luvulla. 2000-luvun puolivälin jälkeen uros/naaras-suhde on ollut parhaimmillaan jopa 0,8, mutta viimeisimmän sukupolven aikana suhde on ollut vain 0,56, mikä tarkoittaa, että jalostukseen käytetään lukumäärällisesti lähes puolet vähemmän uroksia kuin naaraista ja tämä kiistatta aiheuttaa monimuotoisuuden kaventumista. Tavoitesuhde olisi luonnollisesti 1,0, jolloin jalostukseen käytettäisiin lukumäärällisesti saman verran uroksia ja naaraista, mutta vähintään tasolle 0,7 tulisi viipymättä pyrkiä.

Kuvaaja 5.11. 10 kolia, joilla eniten jälkeläisiä Suomessa kautta aikojen.

Taulukkoon 5.12 on listattu vuosien 2010-2020 aikana eniten käytetyt siitoskollit. Taulukkoon on otettu kollit, joiden jälkeläismäärä on ylittänyt 4 % (pyöristettynä prosentin tarkkuuteen) koko sukupolven jälkeläismäärästä. Siitoskollien jalostuskäyttö painottuu usein nuoruusvuosiin, joten sukupolveksi on määritetty 3 vuotta uroksen syntymävuotta seuraavasta vuodesta eteenpäin. Mikäli uros on syntynyt vuonna 2009 tai tätä ennen, on sukupolvena käytetty 2010-2012, koska taulukko käsittelee vuosina 2010-2020 syntyneitä kissoja. Jos taas kissa on syntynyt tarkasteluajan viimeisinä vuosina, on sukupolvena käytetty tarkastelujakson viimeistä sukupolvea 2018-2020. Toisen polven jälkeläisten lukumäärä kertoo välillisesti jalostuskäyttöön jääneiden jälkeläisten määrästä. Se kertoo, monenko vuosina 2010-2020 syntyneen pennun isovanhempansa ko. kissa on ollut. Joitain kissoja on käytetty jalostukseen jo ennen vuotta 2010, mutta näitä jälkeläisiä taulukko ei huomioi. Taulukko ei ota myöskään kantaa siihen, käytetäänkö kolia edelleen jalostuksessa.

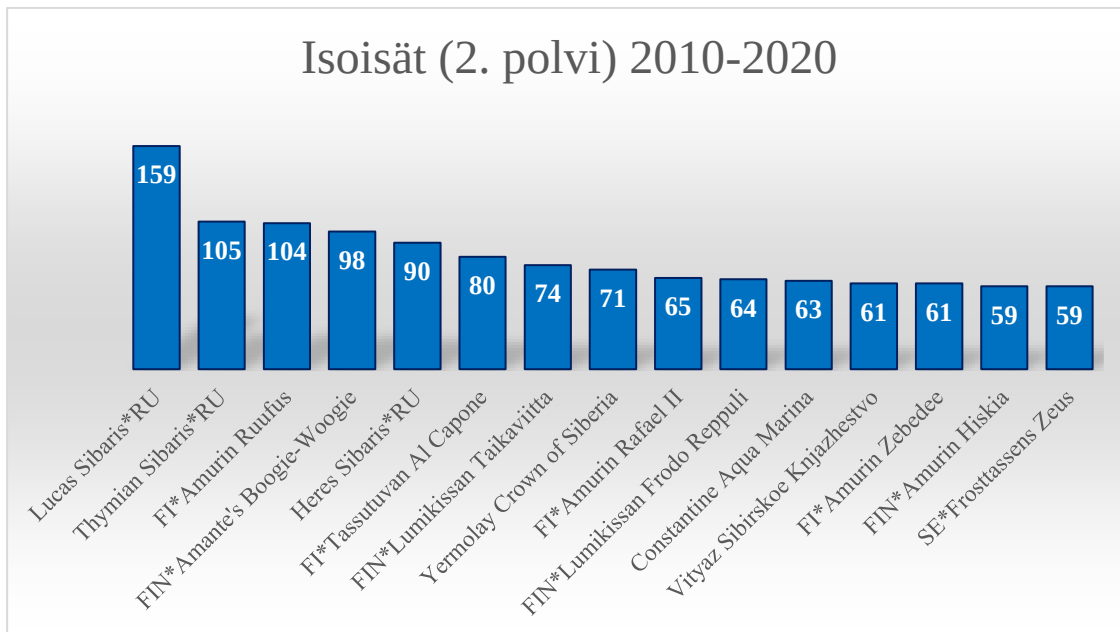
Taulukko 5.12. Vuosien 2010-2020 aikana eniten käytetyt siitoskollit ensimmäisen ja toisen polven jälkeläismäärineen (v. 2010 jälkeen syntyneet jälkeläiset).

Kolli	Syntymä- vuosi	Siitoskäyttö- vuodet	Pentujen lkm	Pentueet	Toisen polven jälkeläisten lkm	Jälkeläisten osuus sukupolvesta
Amante's Joking Jasper	2007	(2008)-2016	83	18	41	15,7 %*
Gabriel Mignollette	2009	2010-2014	63	13	33	11,9 %
Amurin Ruufus	2010	2012-2020	59	13	104	9,8 %
Amurin Hiskia	2008	(2009)-2013	49	10	59	9,3 %*
Lucas Sibaris*RU	2008	2010-2018	48	13	159	9,1 %*
Lumikissan Taikaviitta	2008	(2009)-2019	45	10	74	8,5 %*
Sibknyazhestvo Oscar	2012	2013-2017	61	13	53	8,4 %
Missemoj's Tristan	2017	2018-2020	59	13	8	6,6 %
Lukijn's Skye	2009	2010-2018	34	10	51	6,4 %
Balladin Pikku Karhu	2011	2013-2018	42	11	52	6,1 %
Amurin Rafael II	2014	2015-2017	38	9	65	4,5 %
Elisey Zaimka*UA	2018	2019-2020	37	7	0	4,1 %**
Amurin Zebedee	2015	2016-2017	37	10	61	4,0 %
Christopher Sariola	2012	2016-2020	29	7	9	4,0 %
Iqasho Blekitny Aniol*PL	2012	2013-2017	29	7	52	4,0 %

* Käytetty 2010-2012 sukupolvea

** Käytetty 2018-2020 sukupolvea

Kuvaaja 5.13. Siitoskollit, joilla eniten 2. polven jälkeläisiä tarkasteluvuosina 2010-2020.

5.1.4 Naaraiden siitoskäyttö

Alla olevassa taulukosta 5.14 näkyy vastaavasti naaraiden siitoskäyttö Suomessa. Taulukosta käy ilmi, paljonko vuosittain jalostukseen käytetyistä naaraista on ollut suomalaisia ja paljonko tuonteja. Keskimääräinen emon ikä pentueen syntyessä on ollut 2,7 vuotta.

Vuosien 2010-2020 aikana on syntynyt yhteensä 2793 pentua (673 pentuetta). Tänä aikana siitokseen on käytetty yhteensä 366 naaraista. Ajanjaksona tuontinaaraiden määrä jalostukseen käytetyistä naaraista on ollut 21 % ja viimeisen viiden vuoden (2016-2020) aikana 27 %. Naaraille on syntynyt keskimäärin 1

pentue vuodessa. Yksittäisille naaraille on syntynyt kaksi pentuetta saman vuoden aikana. Naaraiden siitoskäyttöä rajoittavat myös Kissaliiton säännöt.

Taulukko 5.14. Naaraiden siitoskäyttö vuosina 2010-2020.

Vuosi	Emojen lkm	Suomi	Tuonnit	Isoäitien lkm	Pentuja	Pentuja/emo	Pentueet	Pentue/emo	Emon ikä vuosina
2010	37	31	6	42	160	4,32	39	1,05	2,6
2011	38	33	5	45	165	4,34	38	1,00	3,0
2012	46	36	10	60	203	4,41	51	1,11	3,0
2013	53	38	15	69	237	4,47	58	1,09	2,3
2014	60	45	15	77	254	4,23	64	1,07	2,6
2015	56	46	10	70	236	4,21	58	1,04	2,4
2016	63	46	17	87	282	4,48	69	1,10	2,5
2017	67	45	22	87	334	4,99	77	1,15	2,5
2018	72	51	21	99	321	4,46	75	1,04	2,8
2019	73	55	18	99	308	4,22	77	1,05	2,8
2020	61	46	15	84	293	4,80	67	1,10	2,9

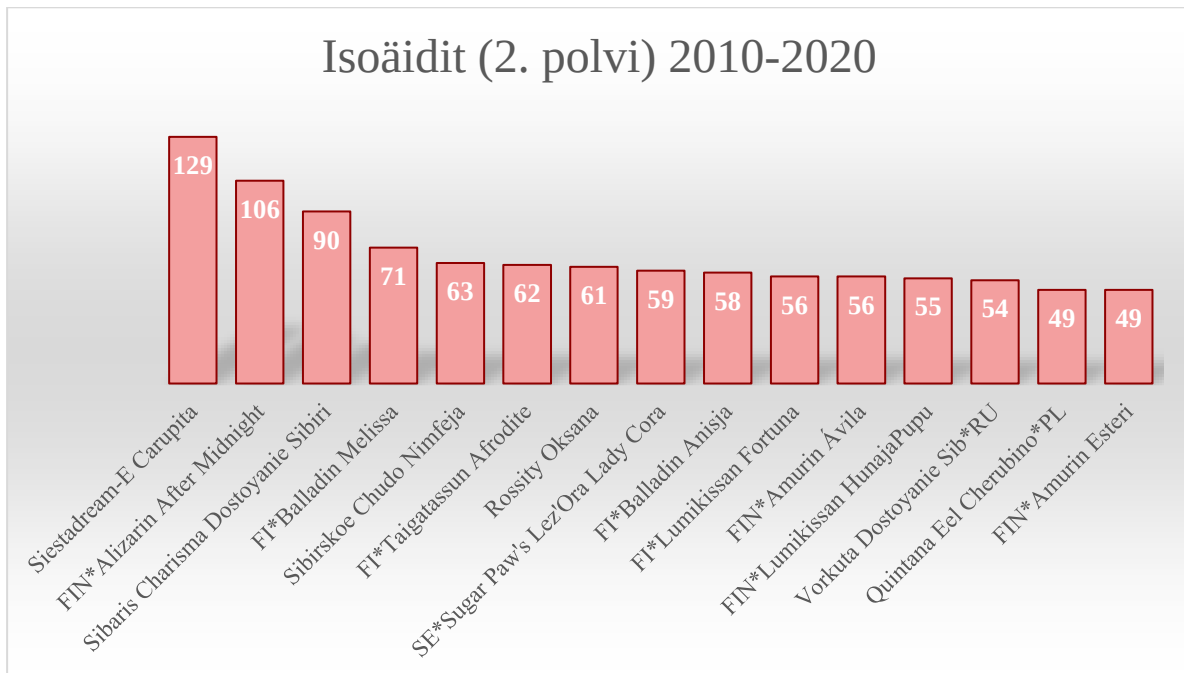
Taulukossa 5.15 on listattu naaraat, joille on syntynyt eniten jälkeläisiä viimeisen vuosikymmenen (2010-2020) aikana. Myös naaraiden jälkeläismäärä on suhteutettu sukupolven aikana syntyneiden kissojen kokonaismäärään. Taulukkoon on otettu naaraat, joiden jälkeläisten osuus on ylittänyt 3 % sukupolven jälkeläismäärästä. Luonnollisesti naaraiden jälkeläismäärät kuitenkin ovat paljon vähäisempiä kuin urosten. Mikäli naaras on syntynyt 2009 tai tätä aiemmin, on sukupolvena käytetty tarkasteluajanjakson ensimmäistä (2010-2012) sukupolvea. Toisen polven jälkeläisten lukumäärä kertoo jalostuskäyttöön jääneiden jälkeläisten määrästä. Se kertoo monenko vuosina 2010-2020 syntyneen pennun isovanhempana ko. kissa on ollut. Taulukko ei ota kantaa siihen, käytetäänkö naarasta edelleen jalostuksessa.

Taulukko 5.15. Vuosien 2010-2020 aikana käytetyimmät 11 siitosnaaraasta.

Naaras	Syntymä-vuosi	Siitoskäyttö-vuodet	Pentujen lkm	Pentueet	Toisen polven jälkeläisten lkm	Jälkeläisten osuus sukupolvesta
Amurin Zippora	2011	2013-2020	40	8	48	6 %
Kestilinnan Elize	2008	(2009)-2016	33	8	31	6 %*
Sippan's Gipsy Queen	2012	2013-2018	28	6	44	4 %
Siestadream E-Carupita	2006	(2007)-2013	23	4	129	4 %*
S*Maollich's Ezther Privetova	2006	(2008)-2014	23	5	28	4 %*
Lumikissan Fortuna	2012	2013-2019	25	5	56	3 %
Kestilinnan Zini Hope	2012	2014-2016	21	4	0	3 %
Allikatin Aino	2012	2014-2016	19	4	18	3 %
Mäntylän Serena	2012	2014-2018	19	5	10	3 %
Balladin Melissa	2011	2012-2014	18	4	71	3 %
Alizarin After Midnight	2005	(2007)-2012	18	4	106	3 %*

* Käytetty 2010-2012 sukupolvea

Kuvaaja 5.16. Naaraat, joilla eniten 2. polven jälkeläisiä vuosina 2010-2020 ja 2. polven jälkeläisten lukumäärä.

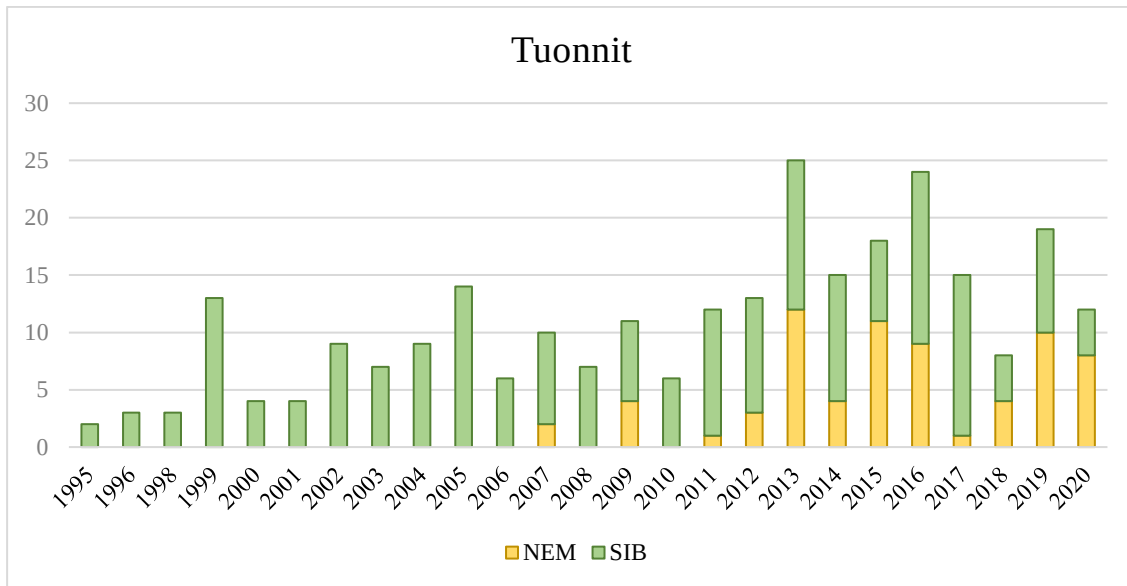
5.1.5 Tuonnit

Kissan tuontiin päädytään, kun halutaan kasvatukseen uutta geenipohjaa tai ominaisuuksia, joilla halutaan parantaa omassa kasvatuksessa olevia kissoja. Usein tuontiin päädytään myös, koska sopivaa kasvatuskissaa ei ole saatavilla Suomesta tai ei löydy kasvattajaa, joka haluaisi myydä kissan jalostukseen uudelle kasvattajalle. Rodun kasvattaminen Suomessa on vielä melko pienimuotoista ja osa kasvattajista haluaa varjella omia linjojaan päätyvästä liian laajaan käyttöön, minkä vuoksi he ryhtyvät yhteistyöhön vain tuttujen ja luotettaviksi kokemien kasvattajien kanssa.

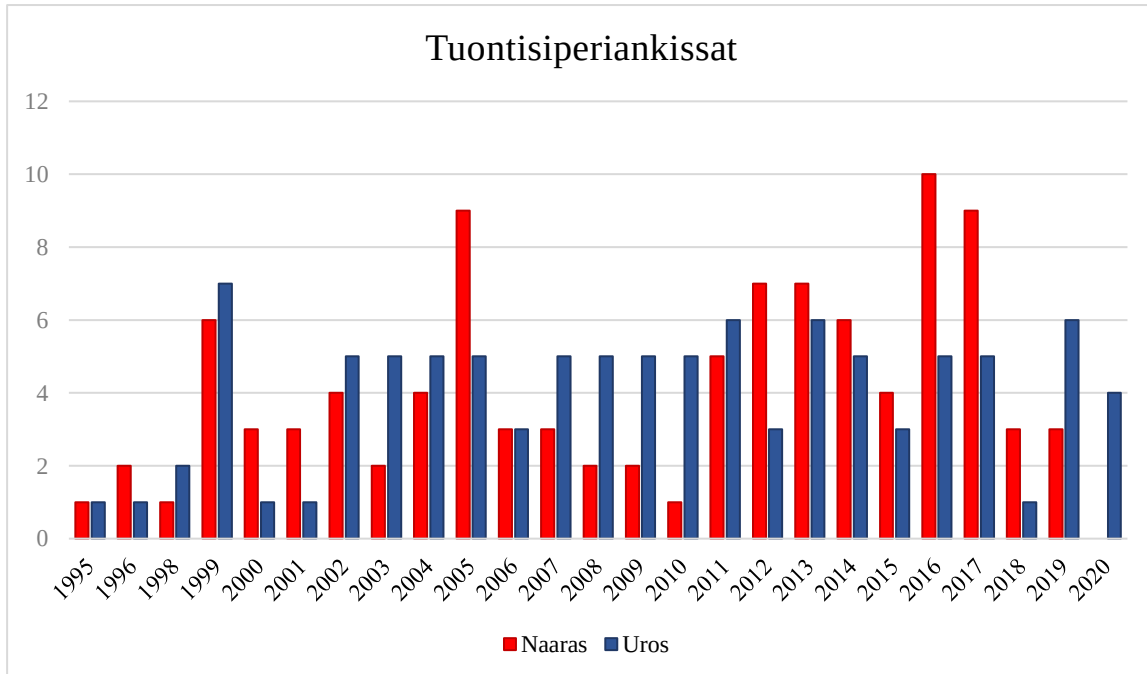
Kun kasvattaja päättää hankkia uuden kissan kasvatukseensa ulkomailta, olisi rodun kannalta edullisinta tutustua asiaan huolella ja mahdollisesti yhteistyössä muiden kasvattajien kanssa. Parhaimmillaan tuontikissan sukusiitosaste on pieni, kissan lähisukulaisia ei löydy Suomesta ja tuontikissa hankitaan luotettavalta ja rotuun sekä erityisesti sen terveyteen perehtyneeltä kasvattajalta. On tärkeää mm. nähdä ainakin kissan vanhempien terveystestitulokset (FIV, FeLV, HCM, PKD) ja varmistaa että pentu on asianmukaisesti hoidettu, rokotettu ja eläinlääkärin tarkastama (napa, häntä, kivekset). Lisäksi tuontikissan kaupasta on hyvä olla asianmukainen ja molempien osapuolten hyväksymä sopimus.

Vastuuntuntoinen kasvattaja ei päästä tuontikissaa kontaktiin muiden kissojen kanssa ennen kuin on varmistunut kissan terveydestä myös itse. Kissasta on hyvä ottaa ainakin sieninäyte sekä ulostenäyte alkueläintartuntojen varalta (giardia, tritricomonas foetus). Edellä mainitut ovat yleisiä etenkin keski-Euroopan kissaloissa.

Yleisimmin siperiankissa tai neva masquerade on tuotu Suomeen Venäjältä, Puolasta tai Ruotsista. Tuontien määrät ovat vuoden 2013 jälkeen kääntyneet lievään laskuun. Tuontikissojen vuosittaisia rekisteröintimääriä on esitetty kuvaajissa 5.17, 5.18 ja 5.20.

Kuvaaja 5.17. SIB/NEM tuontikissojen määrä rekisteröintivuositain.

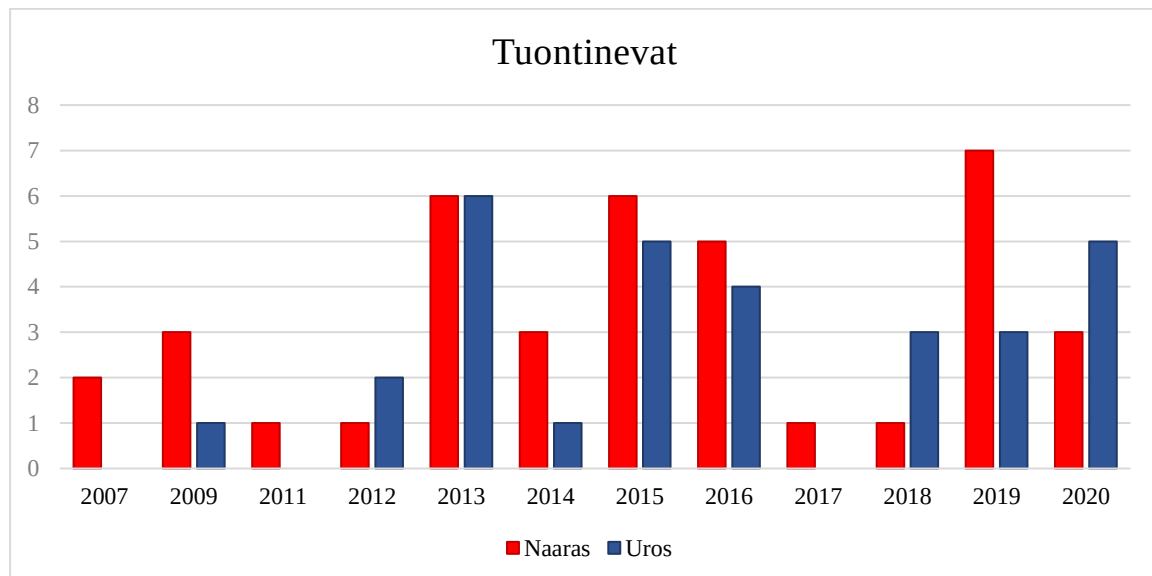
Ensimmäinen siperiankissa Plamenka tuotiin Suomeen Venäjältä vuonna 1992, mutta se rekisteröitiin kuitenkin vasta vuonna 1995. Vuoden 2020 loppuun mennessä Suomeen on tuotu ulkomailta yhteensä 200 siperiankissaa. Sukupuolijakauma on ollut tasainen, sillä tuontinaaraita on tuotu 100 ja tuontiuroksia samoin 100 yksilöä. Suosituimmat tuontimaat ovat olleet Venäjä (90), Ruotsi (25) ja Puola (25). Tuontisiperiankissanaaraista jälkeläisiä on 79 %:lla ja tuontikolleista jälkeläisiä on 67 %:lla.

Kuvaaja 5.18. Tuontisiperiankissat rekisteröintivuositain.

Taulukko 5.19. Tuontisiperiankissat, joilla eniten jälkeläisiä Suomessa.

Tuontikolli	Jälkeläiset	Tuontinaaras	Jälkeläiset
Gabriel Mignollette, EE	63	Siestadream-E Carupita, ES	42
Sibknyazhestvo Oscar, RU	61	Maollich's Ezther Privetova, SE	41
Missemoj's Tristan, SE	59	Sibaris Charisma Dostoyanie Sibiri, RU	21
Lucas Sibaris, RU	48	Ursula Dauria, RU	18
Elisey Zaimka, UA	37	Izida von der Goldenen Sima, CH	18
Cedrik Siberian Star, CZ	36	Unda Formula Uspekha, RU	18
Otis Sniezny Urwis, PL	36	Isabel Martzell Grej, RU	17
Sibaris Cashmir Dostoyanie Sibiri, RU	35	Ivolga Sibaris, RU	17
Siestadream-E Attila, ES	34	Unique Jewel Colour Foot, PL	17
Lukijn's Skye, CH	34		

Ensimmäiset neva masqueradet tuotiin Suomeen vuonna 2007. Vuoden 2020 loppuun mennessä Suomeen oli tuotu 69 tuontinevaa. Tuontinaaraita näistä on ollut 39 ja tuontiuroksia 30. Suosituimmat tuontimaat ovat olleet Venäjä (37) ja Puola (12). Tuontinevanaaraista jälkeläisiä on 63 %:lla ja tuontinevakolleista jälkeläisiä on 68 %:lla.

Kuvaaja 5.20. Tuontinevat rekisteröintivuositain.**Taulukko 5.21.** Tuontinevat, joilla eniten jälkeläisiä Suomessa.

Tuontikolli	Jälkeläiset	Tuontinaaras	Jälkeläiset
Iqasho Blekitny Aniol, PL	29	Jasmine Iz Tverskogo Knyazhestva, RU	22
Christopher Sariola, LV	29	Evropa Formula Uspekha, RU	17
Falco z Kociego Domu, PL	24	Elisha Sariola, LV	17
Lunarsky LucianAurora, RU	24	Kaplya Neva's Mystery, RU	16
Di Do Syberjon, PL	19	Quintana Eel Cherubino, PL	16
Amarillis Blue Veil, RU	19	Charinitha Perelka, PL	16
Akonit Blue Veil, RU	15	Vega Formula Uspekha, RU	15
Samoel Erra Cherubino, PL	15	Una Magnifica Ellbrante, RU	14
Teison Nevskiy Sapfir, RU	15	Salomea Sineva, RU	14

5.1.6 Kasvattajat

Vuoden 2020 loppuun mennessä Suomessa on kasvatettu siperiankissoja ja neva masqueradeja yhteensä 136 eri kasvattajanimellä. Siperiankissoja on kasvatettu 107 kasvattajanimellä, neva masqueradeja 16 kasvattajanimellä ja 13 kasvattajanimellä on kasvatettu molempia rotuja.

Viimeisen kahden vuoden (2019-2020) aikana pentueita on syntynyt yhteensä 54 eri kasvattajalle. Uusia kasvattajia, eli 2019-2020 aikana ensimmäisen pentueen saaneita, näistä oli 19 (35 %).

2010-luvulla vuosittaiset pentuemäärät ovat olleet kasvussa, mutta vuonna 2020 pentueita syntyi kuitenkin viidennes vähemmän kuin kolmena edellisenä vuonna (taulukko 5.23). Tähän on saattanut vaikuttaa vuoden 2020 alussa alkanut poikkeuksellinen tilanne (koronaviruspandemia), joka johti mm. rajaliikenteen sulkuihin ja muutoinkin liikkumisen ja kontaktien vähenemiseen. Viimeisen vuosikymmenen aikana yhdelle kasvattajalle on syntynyt keskimäärin hieman alle kaksi pentuetta vuodessa. Molempia sisarrotuja kasvattavat kasvattajat ovat vähemmistössä (taulukko 5.22).

Taulukko 5.22. Kasvattajien lukumäärä.

Rotu	Kasvattajat (All Time)	Kasvattajat 2005-2020
SIB	107	98
NEM	16	16
SIB/NEM	13	13

Taulukko 5.23. Syntyneiden pentueiden ja kasvattajien lukumäärä vuosittain 2010-2020.

Vuosi	Pentueet	Kasvattajat	Pentue/kasvattaja
2010	39	21	1,8
2011	38	17	2,2
2012	51	24	2,1
2013	58	33	1,8
2014	64	38	1,7
2015	58	31	1,9
2016	69	34	2,0
2017	77	38	2,0
2018	75	42	1,8
2019	77	45	1,7
2020	67	39	1,7

Taulukossa 5.24 on listattu kaksitoista suomalaista kasvattajaa, joille on syntynyt eniten pentueita kautta aikojen Suomessa. Kymmenen näistä kasvattajista on aloittanut kasvatustoimintansa jo ennen vuotta 2010 ja viidellä heistä on ollut viimeisin pentue vielä vuoden 2020 aikana. Näiden 12 kasvattajan pennuista jatkojalostukseen on valikoitunut enemmistään neljannes syntyneistä pennuista ja puolella kasvattajista jatkoon on jäänyt vähintään viidennes kasvateista. Kahden kasvattajan pennuista jalostukseen on valikoitunut vain alle kymmenes syntyneistä pennuista. Muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta sukua jatkaneiden kissojen määrä on ollut pienempi kuin syntyneiden pentueiden määrä, mikä tarkoittaa, ettei kaikista pentueista ole jäänyt yhtään kissaa jatkamaan sukuaan.

Siperiankissan ja nevan keskimääräinen pentuekoko on 4-5 pentua. Rodun monimuotoisuutta ajatellenärkevintä olisi, että yhdestä pentueesta jäisi jatkoon 1(-2) pentua ja näin ollen optimiosuus jatkoon jääneistä kasvateista olisi noin 20-25 %. Tässä ajatuksessa on tietysti taustaoletuksena, että syntyvät

pentueet olisivat keskenään mahdollisimman eri sukuisia. Todellinen prosenttiosuus jäänee täten todellisuudessa hieman alemmaksi.

Taulukko 5.24. Suomalaiset kasvattajat, joilla eniten pentueita kautta aikojen.

Kasvattaja	Rotu	Pentueita	Pentuja	Ensimmäinen pentue	Viimeisin pentue	Kasvatteja jalostuksessa
Amurin	SIB	78	362	2005	2020	53 (15 %)
Lumikissan	SIB/NEM	78	300	2001	2020	76 (25 %)
Kestilinnan	SIB	45	203	2007	2017	14 (7 %)
Cherrytail's	SIB/NEM	38	163	2006	2020	32 (20 %)
Amante's	SIB	33	152	2002	2018	35 (23 %)
Igora	SIB	30	115	2003	2020	23 (20 %)
Villan	SIB	25	85	2008	2020	21 (25 %)
Siperiankulta	SIB	20	93	1996	2010	24 (26 %)
Taigatassun	SIB	20	91	2013	2020	9 (10 %)
Allikatin	SIB	20	76	2012	2020	8 (11 %)
Magnificat	SIB	19	69	2002	2014	6 (9 %)
Sippan's	SIB	18	88	2007	2019	14 (16 %)

5.1.7 Rodun populaatiot muissa maissa ja kattojärjestöissä

Suomessa sekä siperiankissojen että nevojen rekisteröintimäärät ovat kansainvälisesti vertailtuna pysyneet melko vakaina viime vuosina. Suomessa rekisteröitiin vuonna 2020 FIFe:en yhteensä 3965 rotukissaa (v. 2019 4131). Siperiankissa oli Suomessa neljänneksi suosituin rotu vuonna 2020.

Ruotsissa siperiankissa oli kolmanneksi suosituin rotu vuonna 2020. Edellä rekisteröintimäärissä olivat vain ragdollit ja maine coonit. Myös neva masquerade on yltänyt Ruotsissa 10 suosituimman rodun joukkoon. Vuonna 2020 Ruotsissa rekisteröitiin FIFe:en kaikenkaikkiaan 13 352 rotukissaa ja näistä 453 oli tuontikissoja. Vastaavat luvut vuonna 2019 olivat 12 222 ja 588.

Ruotsissa (v. 2020 mennessä) FIFe:en rekisteröityjen siperiankissojen kokonaismäärä on ollut 15 183 ja nevojen kokonaismäärä 2924. Huomion kiinnittää erityisesti neva masqueradejen rekisteröintimäärän merkittävä kasvu muutaman viime vuoden aikana. Vain kahden vuoden (2019-2020) aikana neva masquerade populaatio on Ruotsissa lähes kaksinkertaistunut. Vuoteen 2018 asti neva masqueradeja oli Ruotsissa rekisteröity 1730 yksilöä ja pelkästään vuosien 2019-2020 aikana nevoja rekisteröitiin 1194 yksilöä.

Norjasta ei ollut vielä tietojenkeruuhetkellä saatavissa vuoden 2020 tilastoja, joten Norjan osalta käsitellään vuotta 2019. Norjassa rekisteröitiin FIFe:en vuonna 2019 yhteensä 4332 rotukissaa, joista tuonteja oli 353. Siperiankissa oli toiseksi suosituin rotu 608 yksilön rekisteröintimäärällä (tuonteja 33). Suosituimpana rotuna oli maine coon (rekisteröintejä 1087).

Puolasta oli saatavissa rekisteröintimääriä vuoteen 2018 asti. FIFe:en rekisteröityjen rotukissojen kokonaismäärä oli Puolassa vuonna 2018 huimat 21 186. Siperiankissa oli viidenneksi suosituin rotu Puolassa vuonna 2018. Edelle ylsivät maine coon, ragdoll, brittiläinen lyhytkarva ja devon rex.

PawPeds-tietokannasta löytyy yhteensä 33 989 SIB/NEM tiedot, joista siperiankissoja oli n. 26 000 ja nevoja n. 7500.

Taulukko 5.25. FIFe:en rekisteröityjen **siperiankissojen** rekisteröintimäärät maakohtaisesti.

Vuosi	Suomi	Ruotsi	Norja	Puola	Tsekki
2010	161	541		676	119
2011	185	636		536	180
2012	199	666		706	244
2013	203	914	303	624	228
2014	260	974	291	702	272
2015	233	1139	257	792	246
2016	215	1269	311	890	254
2017	283	1263	419	979	248
2018	264	1469	472	1001	296
2019	231	1447	608		347
2020	255	1646			329

Taulukko 5.26. FIFe:en rekisteröityjen **neva masqueradejen** rekisteröintimäärä maakohtaisesti.

Vuosi	Suomi	Ruotsi	Norja	Puola	Tsekki
2010	6	37		368	78
2011	1	106		320	129
2012	3	105		334	141
2013	28	147	0	345	147
2014	21	169	1	340	111
2015	36	215	3	501	114
2016	75	269	2	614	148
2017	46	300	80	680	140
2018	84	357	109	724	102
2019	82	545	180		145
2020	80	649			187

FIFe:n lisäksi muita merkittäviä kattojärjestöjä ovat CFA (The Cat Fanciers' Association) ja WCF (World Cat Federation). Etenkin WCF on merkittävä kattojärjestö, sillä suurin osa Venäjällä rekisteröidyistä siperiankissoista/nevoista rekisteröidään WCF:aan. CFA on maailman suurin rekisteröityjen kissojen rekisteri (omien nettisivujensa mukaan). Tarkasteltaessa koko CFA:n rekisteröintejä vuonna 2020, siperiankissa tai neva masquerade eivät kuitenkaan ole yltäneet 10 suosituimman rodun joukkoon. Kts. myös kappale 3.4.

5.1.8 Yhteenveto populaation rakenteesta ja kasvatuspohjasta

Siperiankissa on rotuna todennäköisesti muodostunut laajasta joukosta esi-isiä, mistä kertoo mm. sen alleelien rikkaus (3.45). Rotu on aktiivisen, viime vuosina tasaisena pysyneen (61 pentuetta / vuosi), kasvatuksen alla Suomessa. Viimeisen kahden vuoden (2019-2020) aikana pentueita on syntynyt yhteensä 54 eri kasvattajalle. Uusia kasvattajia, eli ensimmäisen pentueen saaneita, näistä oli 19 (35 %). Uusia kasvattajia on tullut rotujen piiriin viime vuosina selkeästi aiempaa enemmän.

Yleisimmin siperiankissa tai neva masquerade on toistaiseksi tuotu Suomeen Venäjältä, Puolasta tai Ruotsista. Tulevaisuudessa yleisimmät tuontimaat tulevat varmasti muuttumaan vallitsevien

maailmanpoliittisten tilanteiden vuoksi. Suomeen tuodaan keskimäärin 14 rotujen edustajaa vuodessa. Tuontikissojen määrät ovat kuitenkin vuoden 2013 jälkeen kääntyneet lievään laskuun. Tuontikissoista noin 70 %:a käytetään jalostukseen.

Jotta yhden yksilön populaatioon tuoma jalostusannos siperiankissoilla ja nevoilla pysyy alle suositellun 2-3 %:n sukupolvea kohti laskettuna, yhden yksilön suositeltu enimmäisjälkeläismäärä on 24. Tarkasteltaessa 2010-2020 syntyneitä pentueita, 23 siitosurosta ja vastaavasti 4 siitosnaarasta ylitti tämän suositellun jälkeläismäärän. Toisen polven jälkeläisten lukumäärä kertoo jalostuskäyttöön jääneiden jälkeläisten määrästä. Suositeltu toisen polven enimmäisjälkeläismäärä on 48. Tarkasteluajanjaksolla (sama kuin edellä) 31 urosta ja 15 naarasta ovat ylittäneet tämän toisen polven jälkeläismäärän.

Geneettisen monimuotoisuuden säilyttämiseksi jalostukseen olisi hyvä käyttää yhtä suurta määrää uroksia ja naaraita. Viime vuosina sukupuolten välinen suhde on kuitenkin ollut keskimäärin vain 0,6 ja täten sukupuolten välisessä suhteessa olisi parantamisen varaa. Viime vuosina on vaikuttanut siltä, että yksittäisen uroksen siitoskäyttö on lisääntynyt, mikä on osaltaan vaikuttanut sukupuolisuhteen heikentymiseen. Jalostusurosten määrää pitäisi saada lisättyä, jotta välttyttäisiin rodun monimuotoisuuden kapenemisesta. Noin neljännes Suomessa syntyneistä kissoista jää kasvatukseen.

Viimeisen 10 vuoden aikana sukusiitosprosentti ja sukukatokerroin ovat kehittyneet suotuisaan suuntaan. Jotta suunta edelleen pysyisi edelleen hyvänä, tulisi yhdistelmiä suunniteltaessa pyrkiä mahdollisimman suureen sukukatokertoimeen ja mahdollisimman pieneen sukusiitosasteeseen. Mahdolliset linjaukset tulisi aina tehdä tarkkaan harkiten.

Rodun pentuekoko on hyvä (4,2 pentua). Pentuekoko huomioon ottaen ja rodun monimuotoisuutta ajatellen järkevintä olisi, että yhdestä pentueesta jäisi jatkoon 1(-2) pentua ja näin ollen optimiosuus jatkoon jääneistä kasvateista olisi noin 20-25 % olettaen, että kaikki syntyvät pentueet ovat mahdollisimman eri sukuisia. Todellisuudessa tämä prosenttiosuus on siis hieman pienempi.

5.2 Luonne ja käyttäytyminen

Tässä luvussa tarkoitamme siperiankissalla myös neva masqueradea. Siperiankissoilla on ihastuttava luonne. Ne ovat seurallisia, ystävällisiä, rakastavia ja energisiä. Nämä ominaisuudet tekevätkin siitä varsin poikkeuksellisen ja ainutkertaisen kumppanin.

Vaikka rodun edustajat ovat ulkoiselta olemukseltaan ylväitä ja näyttäviä, ne ovat samalla myös suloisia, uteliaita, älykkäitä ja leikkisiä. Siperiankissa osaa olla tarpeen vaatiessa myös hyvin omatoiminen ja keksiä itselleen tekemistä. Moni siperiankissa osaa avata ovet, kuljettaa esineitä ja pakata itsensä koulureppuun.

Siperiankissa on erittäin seurallinen, välitön ja ihmiseen kiintyvä. Se haluaa olla osallisena kaikissa arjen askareissa ja hakeutuu mielellään syliin kehräämään. Yksinäisyys ei sovi sosiaaliselle ja aktiiviselle siperiankissalle vaan se tarvitsee seuraa ja virikkeitä. Siperiankissa tulee hyvin toimeen myös lasten kanssa, sillä se on kärsivällinen ja kunnioittava. Siperiankissa ei ole ystäviensä suhteen kovin valikoiva, sillä sille kelpaa rakkaimmaksi toveriksi mikä tahansa elollinen otus, esimerkiksi toinen kissa, koira tai kani. Eloisuudestaan huolimatta siperiankissat ovat suhteellisen hiljaisia, mutta kommunikoivat silti perheenjäsenten kanssa vienoilla maukaisuilla tai hentoisella kurinalla.

Siperiankissa on usein helposti käsiteltävä ja sitä on myös hyvin helppo tulkita: se on ilmeikäs ja hakee kontaktia katseella. Se ilmaisee kaikki tunteensa avoimesti ja ymmärrettävällä tavalla: suukot,

painautuminen syliin ja kiintymystä osoittavat hitaat silmäniskut ovat siperiankissan omistajan arkea. Tunteellinen siperiankissa reagoi myös herkästi omistajansa mielenliikkeisiin ja on mitä parhain lohduttaja.

Luonteessa on havaittavissa selkeät sukupuolierot. Naaras on usein urosta aktiivisempi ja valppaampi. Se on suuresta koostaan ja muhkeasta turkistaan huolimatta tyttömäinen ja sievä. Naaraat ovat yleensä myös hieman uroskissoja itsenäisempiä. Uros on naarasta kookkaampi ja tallustelee raskain askelin kuin isokin leijona tai löhöilee ylväästi sohvalla levittäen itsensä mahdollisimman tilaa vievästi. Uros on jyrkeväästä olemuksestaan huolimatta lempeä ja herkkäsieluinainen "mammanpoika".

Lohen tutkimusryhmän käyttäytymiskyselyn pohjalta tehty rodun käyttäytymisraportti tuki myös näitä yllä kuvattuja luonteenpiirteitä. Kissojen persoonallisuus ja käyttäytyminen jakautui tässä kyselyssä seitsemään piirteeseen: pelokkuus, aktiivisuus/leikkisyys, ihmisaggressiivisuus, ihmissosiaalisuus, kissasosiaalisuus, itsensä liiallinen peseminen ja hiekkalaatikko-ongelmat. Raportin perusteella siperiankissat olivat itsevarmoja, rohkeita ja ihmisläheisiä. Ongelmakäyttäytyminen (liiallinen itsensä peseminen, hiekkalaatikko-ongelmat, aggressiivisuus) oli kaikkien rotujen keskiarvoon verraten vähäistä. On kuitenkin huomioitavaa, että vaistot ohjaavat kissaakin ja siten esimerkiksi ulkoillessa, yllättävissä tilanteissa tai vieraita eläimiä tavattaessa varautuneisuus on normaalia.

5.3 Terveys ja lisääntyminen

Siperiankissa on yleisesti ottaen melko terve rotu eikä jalostuskissoille ole toistaiseksi määritetty pakollisia rotukohtaisia terveystestejä. Siperiankissoilla esiintyy kuitenkin jonkin verran kahta perinnöllistä sairautta: hypertrofista kardiomyopatiaa (HCM) ja polykystista munuaissairautta (PKD). Sairauksien tarkasta esiintyvyydestä on hankala antaa arvioita, sillä vain pieni osa kissoista (lähinnä vain jalostuskissat) testataan. Näiden sairauksien esiintyvyydet eivät kuitenkaan ole nousseet muita rotuja merkittävämmiksi esimerkiksi Lohen tutkimusryhmän terveystutkimuksen perusteella.

HCM:n tarkkaa yleisyyttä kissapopulaatiossa ei tunneta, koska sairaus esiintyy usein oireettomana ja ensimmäinen oire saattaa olla kuolema. Sairauden esiintyminen vaikuttaa olevan yleisempää uroksilla kuin naarailla, mutta tutkimuksissa ei tällaista eroa ole kuitenkaan havaittu. Joillain roduilla on pystytty kehittämään geenitestejä sairauden seulomista varten, mutta siperiankissoilla ei ole toistaiseksi pystytty löytämään yksittäistä sairauteen altistavaa geeniä eikä täten myöskään toimivaa geenitestiä. Vaikuttaisi siltä, että siperiankissoilla HCM periytyy monitekijäisesti.

PawPeds-tietokannasta löytyy yhteensä 398 Suomessa vuosina 2005-2019 syntyneen FIFe-rekisteröidyn siperiankissan/nevan sydämultran tulokset. Testattujen kissojen osuus ajanjakson aikana Suomessa syntyneistä kissoista oli 11,9 %. Testatuista kissoista 1,5 %:lla todettiin HCM. Tämä löydös on yhtäpitävä myös Lohen tutkimusryhmän tekemän terveystutkimuksen löydöksen kanssa, sillä tutkimuksessa HCM:n esiintyvyydeksi siperiankissoilla arvioitiin 1,2 %. PawPeds-analyysin perusteella nuorin HCM-diagnoosin saanut kissa oli vähän yli 1-vuotias ja vanhin hieman yli 7,5-vuotias. Kaiken kaikkiaan jokin löydös (rajatapaustulos, muu diagnoosi, HCM) oli 3 %:lla testatuista kissoista. Kaikki kolme suomalaista rotuyhdistystä suosittelevat jalostuskissojen sydämen ultraäänitutkimusta HCM:n poissulkemiseksi.

Polykystinen munuaistauti (PKD) johtuu geneettisestä mutaatiosta, minkä seurauksena munuaisiin (ja mahdollisesti muihinkin elimiin) muodostuu hyvänlaatuisia kystia. Sairauden vaikeusaste vaihtelee. PKD on usein todettavissa ultraäänitutkimuksella jo siinä vaiheessa, kun kissa saavuttaa lisääntymisiän. Koska tauti ilmenee jo nuorilla kissoilla, on sairaat yksilöt melko ongelmatonta karsia pois jalostuslinjoista. PKD periytyy autosomaalisesti dominantisti.

Suomessa PKD on siperiankissoilla harvinainen. Lohen tutkimusryhmän terveystutkimuksessa esiintyvyys on jopa 0 %. Ruotsissa tapauksia on sitä vastoin viime vuosina ollut enemmän ja tämä on todennäköisesti johtunut virheellisestä olettamuksesta, että sairaus voitaisiin poissulkea geenitestillä. Siperiankissoilla ei kuitenkaan toistaiseksi ole onnistuttu kehittämään toimivaa geenitestiä sairauden poissulkua varten.

Lohen tutkimusryhmän tekemän terveystutkimuksen perusteella rodulla esiintyy jonkin verran muita rotuja enemmän idiopaattista kystiittia. Tutkimuksen perusteella taudin esiintyvyys on 2,9 %, kun

kaikkien rotukissojen keskiarvo on 1,5 %. Tutkimuksen perusteella idiopaattinen kystiitti vaikuttaisi olevan yleisempi rodun uroksilla (urokset 4,4 % vs. naaraat 1,7 %). Taudin esiintyvyys näyttää myös kasvavan kissan vanhetessa.

Hammasongelmia esiintyy jonkin verran, mutta Lohen tutkimusryhmän terveystutkimuksen perusteella nämä eivät kuitenkaan ole yleisempiä siperiankissoilla verrattuna muihin rotukissoihin.

Terveystutkimuksen perusteella FORL:n (feline odontoclastic resorption lesion) esiintyvyys rodulla on 3,5 % (rotukissoilla keskimäärin 3,8 %). Hammaskivi on kissoilla yleinen ongelma. Terveystutkimuksen perusteella hammaskiven esiintyvyys siperiankissoilla on 18,3 % (rotukissoilla keskimäärin 19,7 %).

Kuten muillakin sinisilmäisillä kissoilla, myös neva masqueradeilla esiintyy jonkin verran karsastusta. Karsastukseen on todettu liittyvän heikentynyttä syvyysnäköä, mutta muutoin sillä ei ole vaikutusta kissan elämään tai terveyteen. Kuitenkin karsastavien kissojen käyttöä jalostuksessa on harkittava tarkoin, sillä se periytyy.

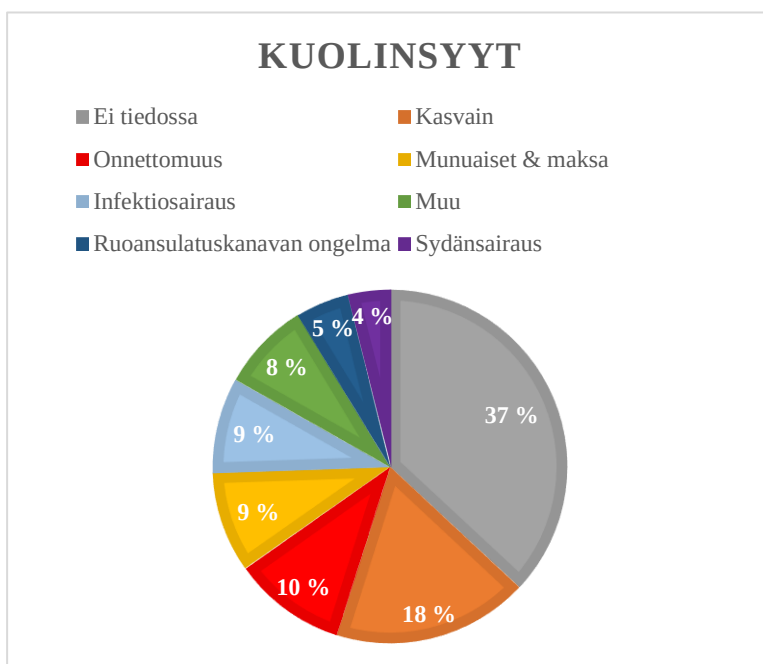
Agrialta saatujen, ruotsalaiseen dataan perustuvien, tietojen valossa siperiankissojen sairastavuus on hyvin lähellä kaikkien rotujen keskiarvioa (suhteellinen riski 0.96). Siperiankissan mediaani-ikä ensimmäisellä (korvatulla) eläinlääkärikäynnillä on ollut 1.9 vuotta (rotukissoilla keskim. 5.1 vuotta). Verrattuna kaikkiin rotukissoihin, siperiankissoilla oli suurempi suhteellinen riski onnettomuuksiin (1.6), operaatioihin/komplikaatioihin (1.4), naaraan lisääntymiselimistön ongelmiin (1.25) ja tuki- ja liikuntaelimistön ongelmiin (1.25). Näitä tietoja analysoitaessa on huomioitava, että kyseessä on vakuutusyhtiön data, joka siis ymmärrettävästi sisältää tiedot vain ko. yhtiöön vakuutetuista kissoista, joilla on korvaustapahtumia. Data ei myöskään huomioi, onko vakuutettu kissa leikattu vai leikkaamaton.

5.3.1 Yleisimmät kuolinsyyt

Rotu on vielä nuori eikä kattavaa faktoihin (eli ruumiinavauksiin) perustuvaa tietoa kuolinsyistä toistaiseksi ole. Omakissaan on (11.10.2022 mennessä) rekisteröity 194 siperiankissan/nevan kuolintiedot. Tiedot ovat ensisijaisesti omistajien ilmoittamia tietoja eivätkä perustu esimerkiksi ruumiinavaukseen tai välttämättä edes eläinlääkärin tekemään diagnoosiin. Tiedot ovat varmasti myös osittain puutteelliset, sillä kuolinsyiden tarkempaa tilastointia on tehty Omakissa-järjestelmässä vasta melko lyhyen aikaa eikä niistä siten voi tehdä tilastollisesti merkitseviä johtopäätöksiä. Kaikkiaan näistä 194:sta kissasta 10 on kuollut ennen luovutusikää, eli alle 84 vuorokauden ikäisenä. Loppujen 184 kissan ikä kuollessa oli keskiarvoisesti 7,2 vuotta ja näitä tarkastellaan alla vielä tarkemmin. Yhteensä kuuden kissan kuolinsyyksi on kirjattu ”vanhuus/luonnollinen kuolema” ja nämä on alla olevassa kuviossa sisällytetty ”Ei tiedossa”-lokeroon.

Kuvaaja 5.27. SIB/NEM-kuolinsyiden jakauma yli 12-viikon iässä kuolleilta (n=184) Omakissa-datan perusteella.

Infektiosairauteen oli kuollut yhteensä 16 kissaa, joista 14 FIP:iin. FIP:iin kuolleiden yksilöiden keski-ikä oli 0,8 vuotta. Kasvain- ja munuais-/maksasairauksiin kuolleet kissat olivat iäkkäimpiä, keskiarvoisesti hieman yli 10-vuotiaita. Vain muutamia kasvaimia oli tarkemmin eritelty, joten näistä ei voi tehdä minkäänlaisia johtopäätöksiä tiettyjen kasvainsairauksien esiintyvyydestä. Onnettomuuksiin ja ruoansulatuskanavan ongelmiin kuolleet kissat olivat selkeästi nuorempia, 3-5-vuotiaita. Sydänsairauksiin kuolleiden kissojen keski-ikä oli 7,4 vuotta. Muita kuolinsyitä (n=15) olivat mm. käytöshäiriöt, veritaudit, diabetes, hengityselinsairaus, suu-/hammasongelma, neurologinen häiriö, autoimmuunisairaus, myrkytys.

Agrialta saadun ruotsalaisen datan perusteella vakuutetun siperiankissan mediaani-ikä kuollessa oli 3.1 vuotta (vrt. kaikki vakuutetut rotukissat 6.3 vuotta). Kuolinsyytilastoissa ainoastaan tapaturmat nousivat selkeästi muita rotuja yleisemmäksi. Tähän voinee vaikuttaa osaltaan siperiankissojen rohkea ja utelias luonne sekä mahdollisesti maakohtaiset tavat esimerkiksi kissojen vapaana pidossa. Muissa kuolinsyissä veritulppa oli 1.5 kertaa yleisempää siperiankissoilla kuin muilla roduilla. Kuolemaan johtava veritulppa saattaa olla ensioire diagnosoimattomasta kardiomyopatiasta. Kuitenkin kardiomyopatian yleisyys kuolinsyynä oli muiden rotujen tasoa. Lisäksi vatsan/suoliston tuumorit nousivat hieman muita rotukissoja yleisemmälle tasolle kuolinsyytilastoissa.

5.3.2 Lisääntyminen

Yleisesti ottaen kissat lisääntyvät vaivatta eikä siperiankissa ole tässä poikkeus. Rodussa ei ole tullut esiin selkeästi rodun ominaisuuksista tai terveydestä johtuvia lisääntymisongelmia.

Sukukypsyyden saavuttaminen vaihtelee yksilökohtaisesti, mutta hitaasti kehittyvänä rotuna siperiankissat saavuttavat sukukypsyyden todennäköisimmin lähellä 1 vuoden kuin 6 kk ikää. Jotkin yksilöt ovat sukukypsiä vasta selkeästi yli 1-vuoden ikäisenä.

Naarailla kiimojen kesto ja väli vaihtelee runsaasti. Kiimojen väli saattaa olla 2-4 viikkoa ja joillain kiimoja tulee vain muutamia kertoja vuodessa. Usein vuoden pimeimpään ja valoimpaan aikaan naarat pitävät taukoa kiimoissa. Kissan tiineys kestää keskimäärin 64-66 vrk (vaihteluväli 59-71 vrk).

Siperiankissan ja neva masqueraden keskimääräinen pentuekoko Suomessa on ollut 4,2 pentua. Kuitenkin niissä pentueissa, joihin on syntynyt molempien rotujen edustajia, on pentuekoko ollut suurempi, 4,6 pentua.

Lohen terveystutkimuksen perusteella urosten lisääntymisterveyteen liittyvät ongelmat olivat vähäisempiä tai korkeintaan samalla tasolla kuin rotukissoilla keskimäärin. Laskeutumaton kives oli ongelmana 0,6 % siperiankissoista kun vastaava luku rotukissoilla keskimäärin oli jopa 2 %.

Myöskään naaraiden lisääntymisterveydessä ei Lohen terveystutkimuksen perusteella havaittu suuria ongelmia (taulukko 5.28). Synnytyskomplikaatiot ja keisarileikkaukset olivat harvinaisempia kuin rotukissoilla keskimäärin. Ainoastaan kohtutulehdus, hedelmättömyys ja jokin muu naaraan lisääntymisterveyden ongelma nousivat tutkimuksen perusteella tällä rodulla hieman rotukissojen keskiarvoa yleisemmäksi ongelmaksi.

Taulukko 5.28. Naaraiden lisääntymisterveyteen liittyvät ongelmat. (Tietolähde: Vapalahti et al. 2016.)

Diagnoosi	Esiintyvyys rodulla	Esiintyvyys rotukissoilla keskimäärin
Valeraskaus	0,6 %	1,6 %
Kohtutulehdus	5,0 %	4,1 %
Pyometra	2,2 %	2,7 %
Keskenmeno	0,6 %	1,4 %
Synnytyskomplikaatiot	1,1 %	2,3 %
Keisarinleikkaus	5,5 %	7,1 %
Kuolleena syntyneitä pentuja	4,4 %	5,8 %
Hedelmättömyys	2,8 %	2,0 %
Ei ikinä kiimaa	1,1 %	1,0 %
Jatkuva kiima	1,1 %	2,5 %
Rintarauhastulehdus	1,1 %	1,3 %
Muu naaraan lisääntymisterveyden ongelma	2,2 %	1,4 %

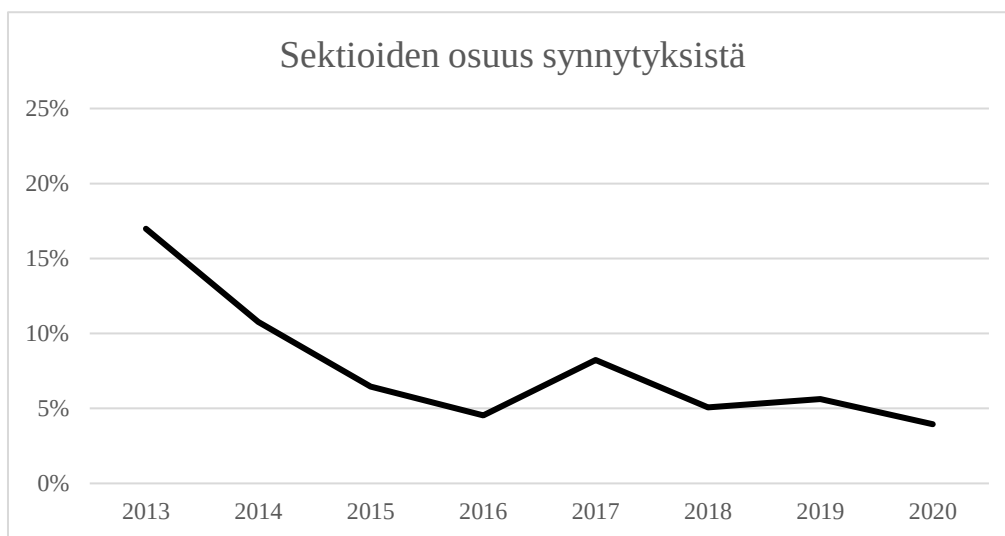
Hannes Lohen ryhmän tekemän tutkimuksen perusteella keisarinleikkauksia esiintyy 7 %:lla kasvatukseen käytetyistä rotukissanaaraista. Siperiankissoilla esiintyvyys on hieman rotukissojen keskiarvoa pienempi. Kissaliittoon on rekisteröity pentujen rekisteröinnin yhteydessä tieto sektiosynnytyksestä vuodesta 2010 alkaen, joskin v. 2010-2012 tiedot ovat puutteelliset, johtuen siitä, että sähköinen Omakissa-järjestelmä otettiin käyttöön vasta 2013. Omakissasta saadun datan perusteella siperiankissoilla 5,5 % synnytyksistä päätyi sektioon vuosina 2013-2020. Vuosina 2010-2021 sektioita on tehty 45 naaraalle (SIB 38, NEM 7), joista seitsemälle naaraalle (16 %) on tehty 2 sektiota. Sektioidusta 45 naaraasta vain sektioilla synnyttäneitä oli 22 naarasta ja sektorin lisäksi myös normaalisti synnyttäneitä

on 23. Yhteensä 27 naaraalle (60 %) sektiosynnytys oli ensimmäinen synnytystapa ja myöhemmin näistä 5 naarasta synnyttivät normaalisti, 7 naaraalle tehtiin toinen sektio ja lopuille 15 naaraalle sektioitu pentue on (toistaiseksi) ainoa pentue. Mikäli sektioitu kissa oli saanut pentuja myös normaalisti synnyttämällä, oli sektio kuitenkin todennäköisimmin viimeinen synnytystapa (74 %). Keskimääräinen pentuekoko sektiopentueissa on 3,4 pentua (vaihteluväli 1-8), mikä on pienempi kuin pentuekoko rodulla keskimäärin. Emon keski-ikä ensimmäisessä sektiossa oli 2,5 vuotta (vaihteluväli 1,0-7,7 vuotta).

Kun tarkasteltiin tarkemmin sektioitujen emojen sukutauluja, havaittiin, että näiden 45 kissan joukosta löytyi 6 äiti-tytär-paria ja 7 isoäiti-lapsenlapsi-paria, joskin yksi naaras oli jopa kolmen sektioidun naaraan isoäitinä. Näin ollen jopa 28 %:lla sektioiduista kissoista myös joko äiti tai isoäiti oli myös aiemmin sektioitu. Tämä prosenttiosuus saattaa todellisuudessa olla jopa tätä korkeampi, sillä sektioitujen kissojen joukossa oli useita tuontikissoja (11 kpl, 24 %), joiden taustoista ei ole saatavilla tietoja. Tästä voidaan päätellä, että synnytysongelmat saattavat todennäköisesti olla periytyviä. Mikäli linjassa alkaa olemaan useita sektioita vaativia kissoja, tulisi miettiä tarkkaan linjan jatkoa.

Sektioon johtavat syyt voivat olla emosta johtuvia tai pennusta/pentueesta johtuvia. Tähän saattaa vaikuttaa myös kasvattajan herkkyyys lähteä sektioon esimerkiksi oman kokemattomuutensa vuoksi. Emosta johtuvia syitä voivat olla kohdun supistumattomuus, kohdun ylivenyminen johtuen suuresta pentueesta, riittämätön kohdun stimulointi johtuen pienestä pentueesta, ahdas lantio ja kohdun/synnytyskanavan rakenteelliset poikkeavuudet, stressitekijät, ylipaino. Pentueesta/pennuista johtuvia syitä voivat olla pennun suuri koko, pennun ja lantion koon epäsuhta, sikiön virheasento, pennun kuolema kohtuun.

Kuvaaja 5.29. Sektioiden osuus synnytyksistä v. 2013-2020 Omakissa-dataan perustuen.

5.4 Ulkomuoto

Siperiankissa on keskikokoinen tai suuri, vankkaluustoinen, pyöreämuotoinen ja selkeän sukupuolileiman omaava puolipitkäkarvainen hitaasti kehittyvä rotu. Siperiankissaurokset ovat naaraita kookkaampia ja painavat aikuisena viidestä kahdeksaan kiloa. Naaras painaa keskimäärin neljä kiloa. Steriloidut kissat ovat painavampia kuin leikkaamattomat. Siperiankissan olemus muovautuu hiljalleen iän myötä ja se on täysin kehittynyt 4-5 vuotiaana.

Siperiankissan pää on hieman leveyttään pidempi, pehmeästi pyöristynyt ja massiivinen. Sen nenä on keskipitkä ja suhteellisen leveä. Siperiankissan profiilissa näkyy kevyt painauma ilman stoppia. Keskikokoisten korvien kärjet ovat pyöristyneet ja korvan sisäpuolella on runsaasti karvaa ja korvissa on parhaimmillaan myös tupsut. Korvat sijaitsevat etäällä toisistaan ja ovat eteenpäin suuntautuneet. Siperiankissan silmät ovat kohtalaisen suuret, muodoltaan soikeat ja hieman vinoasentoisina sijaitsevat kaukana toisistaan.

Siperiankissan vartalo on sopusuhtainen, lihaksikas ja hyväluustoinen. Se antaa tynnyrimäisen, suorakaiteenmuotoisen vaikutelman. Kissan jalat ovat keskimittaiset ja tassut suuret ja pyöreät. Varpaiden välistä pursuaa karvaa. Siperiankissan häntä on keskipitkä, paksu ja tiheän karvan peittämä.

Siperiankissan turkki on kolmikerroksinen ja koostuu erityisesti talvisin tiheästä ja ilmastavasta aluskarvasta, puolipitkästä, hyvin kehittyneestä ja tiheästä päällyskarvasta sekä selkää pitkin hännänpäähän kulkevasta peitinkarvasta. Päällysturkki on hieman karheantuntuinen ja vettähylkivä. Sen kesäturkki on huomattavasti lyhyempi kuin talviturkki. Talviturkkiin kuuluvat hyvin kehittynyt rintamus, kauluri ja polvihousut. Sisäkissa saattaa olla parhaimmassa turkissaan myös kesällä luultavimmin lämmityskaudestamme johtuen. Turkki on pääsääntöisesti helppohoitoinen, mutta tarvitsee kuitenkin säännöllistä, pohjavillaan asti ulottuvaa harjausta/kampausta.

Siperiankissalla kaikki turkin värit ovat sallittuja lukuun ottamatta suklaata, kanelia, lilaa ja beigeä. Turkki voi olla kuvioton tai kuviollinen ja valkoisen määrää tai jakautumista ei ole rajoitettu. Neva masqueradet ovat aina naamioväritteisiä ja sinisilmäisiä. Siperiankissoilla kaikki silmien värit ovat sallittuja.

5.4.1 Rotumääritelmä

Siperian kissalla ja neva masqueradella on yhtenevä rotustandardi, paitsi merkityissä poikkeuksissa (turkin ja silmien väri). Alla suomenkielinen käännös rotustandardista. Virallinen englannin-, saksan- ja ranskankielinen rotumääritelmä löytyy FIFE:n nettisivuilta.

Standardi			Standardissa mainitut virheet	Haasteet ja huomiot
Yleistä	Koko	Keskikokoinen tai suuri, naaraat ovat yleensä uroksia pienempiä	-liian pieni -liian hentorakenteinen	Haasteena suuren koon tavoittelu vartalon rakenteen kustannuksella. Riskinä mm. luuston rakenneongelmat.
Pää	Muoto	Hieman leveyttään pidempi, pehmeästi pyöristynyt, massiivinen	-pitkä ja kapea -suora profiili -liian pyöreä (persialaistyyppinen)	Haasteena liian litteä tai liian pyöreä otsa, suuret viiksityynyt, pään liiallinen lyheneminen ja siitä seuraavat mahdolliset terveysongelmat, esim hengityksessä tai hampaistossa.
	Otsa	Leveä, aivan aavistuksen pyöristynyt		
	Posket	Hyvin kehittyneet poskipäät		
	Nenä	Keskipitkä, leveä, profiilissa kevyt painauma ilman stoppia		
	Leuka	Hieman luisu, sivulta katsottuna pyöristynyt leukalinja		
Korvat	Muoto	Keskikokoiset, hyvin avoimet tyvestä. Kärjet pyöristyneet, korvan sisäpuolella runsaasti karvaa, tupsut	-liian suuret -liian korkealle sijoittuneet	
	Sijainti	Etäällä toisistaan, hieman eteenpäin kallistuneet		
Silmät	Muoto	Suuret, hieman soikeat. Hieman vinoasentoiset, kaukana toisistaan	-pyöreät	Haasteena liian pienet tai syvälle sijoittuneet silmät
	Väri	SIB Kaikki värit sallittu riippumatta turkin väristä, toivottavaa on kirkas väri		
		NEM Sininen, mitä intensiivisempi, sen parempi		
Vartalo	Rakenne	Hyvä luusto, lihaksikas. Voimakas kaula, leveä rinta. Vartalo sopusuhtainen, antaa neliskulmaisen vaikutelman		Haasteena suuren koon tavoittelu, lihavuus, pitkäselkäisyys. Mittasuhteiden säilyminen.
Jalat		Keskipitkät, muodostavat neliön vartalon kanssa, vahvat	-liian pitkät -liian ohuet	
	Tassut	Suuret, pyöreät. Varpaiden välissä tupsut		
Häntä		Keskipitkä, paksu, pyöristynyt hännänpää. Tuuhea, ei maata viistäviä karvoja	-liian lyhyt	
Turkki	Rakenne	Keskipitkä, hyvin kehittynyt, hyvin tuuhea, aluskarva koholla. Päälysturkki vettähylkivä, hieman karheantuntuinen. Kesäturkki on huomattavasti lyhyempi kuin talviturkki.	-liian hienolaatuinen tai silkkinen -liian vartaloa myötäilevä -liian vähän turkkia (paitsi kesällä)	Haasteena liian pehmeä turkinlaatu, liian pitkä ja liehuva turkki.

		Talviturkissa hyvin kehittynyt rintamus, kauluri ja polvihousut		
	Väri	SIB	Kaikki värit hyväksytty, paitsi naamiovärit, suklaa, kaneli, lila ja beige. Kaikki valkoisen määrän variaatiot hyväksytty, esim. valkoinen pään merkki, medaljonki, rinta, vatsa, tassut, jne.	Huomiona, että turkki voi olla kuvioton tai kuviollinen.
		NEM	EMS-koodin 33 mukainen naamioväritys. Hyväksytyt värit ovat ruskea/sininen/punainen/creme/kilpikonna/sinikilpikonna, näiden savu/golden/hopeamuunnokset, tabbyt ja ko. värit valkoisella, paitsi suklaa, kaneli, lila ja beige. Kaikki valkoisen määrän variaatiot hyväksytty (EMS-koodit 01/02/03/09 hyväksytty).	

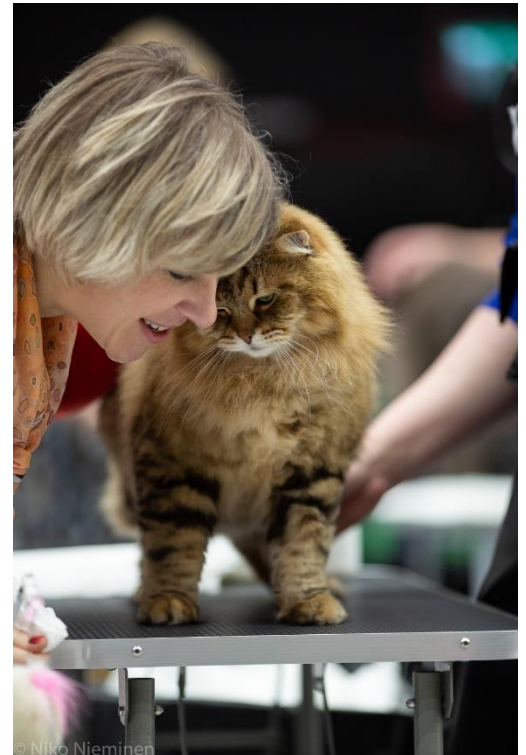
5.4.2 Näyttelyt

Näyttelyt ovat olennainen osa kasvatusta. Siellä kasvattajalla on mahdollisuus vertailla kasvatustyönsä tuloksia, verkostoitua muiden kasvattajien kanssa sekä levittää tietoisuutta rodusta. Näyttelyissä tuomari tarkastelee kissan ja vertaa sitä rotumääritelmään ja kirjoittaa kissasta laatuarvostelun.

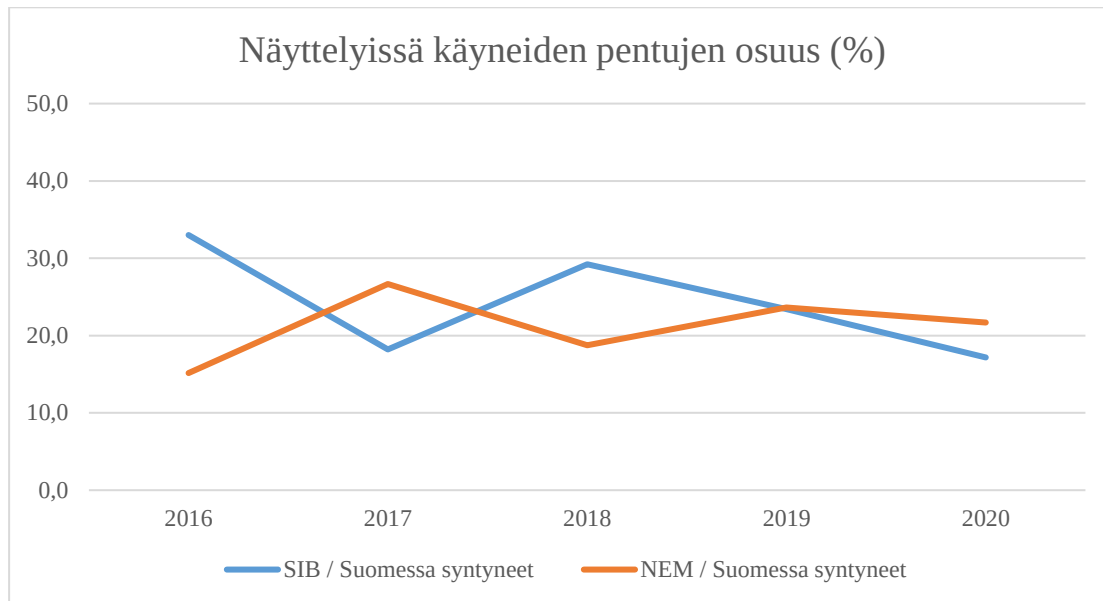
Kasvatukseen käytettäviltä yksilöiltä ei vaadita näyttelytulosta, mutta suositeltavaa olisi, että jalostuskissa olisi käynyt muutaman tuomarin arvioitavana. Mikäli tähän ei ole mahdollisuuksia, olisi hyvä, että kasvattaja kävisi näyttelyssä perehtymässä rodun arvosteluun ja tutustumassa muihin kasvattajiin vaikka sitten ilman kissaa.

Oheisessa taulukossa 5.31 on kuvattu vuosina 2016-2020 Suomessa syntyneiden näyttelyissä käyneiden pentujen (4-10 kk) osuus. Taulukko on tehty rekisteröintivuosien (ei syntymävuosien) perusteella. Keskimäärin joka neljäs pentu on käynyt tuomarin arvioitavana.

Vuosien 2016-2020 aikana Suomeen on tuotu 46 siperiankissaa ja 19 nevaa. Näistä tuontisiperiankissoista 65 % on käynyt näyttelyssä ja nevoista 61 %.

Kuvaaja 5.31. Näyttelyssä pentuluokkiin (4-10 kk) osallistuneiden osuus Suomessa syntyneistä pennuista.

Rotuyhdistyksillä on mahdollisuus järjestää Breed Best in Show -näyttely kansainvälisen kissanäyttelyn yhteydessä. Tämä vaatii paikalle vähintään 50 rodun edustajaa sekä vähintään 50 saman kategorian muun rotuista kissaa. Sisärodot lasketaan Breed BIS -näyttelyssä samaksi. Suomessa on rodun historian aikana kertaalleen järjestetty SIB Breed BIS -näyttely vuonna 2007 Lahdessa.

Muissa kattojärjestöistä (CFA, TICA ja WCF) katsotaan FIFe:stä poiketen nevan yhdeksi siperiankissan väriksi, joka merkitään EMS-koodin numeroyhdistelmällä 33.

5.5 Rotu ja kissa-allergia

Taustaa

Tärkein kissa-allergiaa aiheuttava proteiini on Fel D1. Tätä proteiinia erittyy kissan syljestä, ihosta (hilse) ja peräaukon rauhasista. Fel D1 -proteiinin voidaan katsoa aiheuttavan n. 60 % kissa-allergioista. Allergiaoireet vaihtelevat lievistä silmien kutinasta hankaliin astmaoireisiin. Ihmiset, jotka ovat allergisia vain kissoille, ovat yleensä allergisia juurikin tälle Fel D1-proteiinille, sillä vain kissat tuottavat sitä. Käynnissä olevat tutkimukset ovat osoittaneet, että kaikki kissat tuottavat jonkin verran Fel D1-proteiinia. Hormonit ja stressi kontrolloivat Fel D1-proteiinin tuotantoa ja eritystä. Yleisesti ottaen korkeimmat pitoisuudet on havaittu leikkaamattomilla kolleilla. Myös tiineillä ja imettäville emoilla sekä pennuilla on selkeästi normaalia korkeampia Fel D1-pitoisuuksia. Fel D1-proteiinin määrä kuitenkin vaihtelee suuresti kissakohtaisesti.

Niillä siperiankissoilla, joilla on matala allergeenipitoisuus, ei ole havaittu eroa sukupuolien välillä. Leikatuilla kissoilla pitoisuudet ovat matalampia leikkaamattomiin verrattuna

Fel D1-proteiinin lisäksi kissoissa on havaittu yli 12 muuta allergeenia. Ihmiset, jotka ovat allergisia myös muille eläimille (erityisesti hevosille/kaneille) tai ruoka-aineille (erityisesti kananmuna, sianliha), usein myös reagoivat siperiankissoille, joilla on matala Fel D1-pitoisuus. Tämän lisäksi ihmisten reaktiot allergeeneille (mukaanlukien Fel D1) ovat hyvin yksilöllisiä ja vaihtelevat suuresti.

Siperiankissa ei ole allergisoimaton

Siperiankissoja on mainostettu "hypoallergeenisina". Tätä on perusteltu sillä, että siperiankissat eivät tuota Fel D1-allergeenia. Tämä ei kuitenkaan pidä paikkaansa, sillä kaikki kissat tuottavat jonkin verran

tätä proteiinia. Siberian Research on testannut yli 300 siperiankissan sylki- ja karvanäytteet. Noin puolella siperiankissoista oli selvästi matalammat Fel D1-allergeenitasot kuin ns. normaalilla maatiaiskissalla. Joillakin tämän tutkimuksen siperiankissoilla oli jopa poikkeuksellisen matalat allergeenitasot, mutta muutamalla ne olivat myös selkeästi keskimääräistä korkeammat. Eroa sukupuolten välillä ei ole havaittu. Kaikki siperiankissat tuottavat jonkin verran Fel D1-allergeenia. On myös pohdittu, voisiko siperiankissojen tuottama Fel D1-proteiini olla erilainen kuin muilla kissoilla. Siperiankissojen tuottamaa Fel D1-proteiinia on tutkittu rakenteellisesti ja kemiallisesti. Eroja ei ole havaittu proteiinirakenteessa muiden kissojen tuottaman Fel D1-proteiinin välillä.

Jotkut kasvattajat väittävät kasvattavansa allergisoimatonta linjaa. Sellaista ei kuitenkaan ole olemassa. Tätä on tutkittu useissa kissaloissa, jotka kasvattavat siperiankissoja. Tutkimuksissa todettiin, että kun yhdistettiin kolli ja naaras, joilla molemmilla Fel D1 oli normaalitasolla, myös kaikilla pennuilla Fel D1 oli normaalitasolla. Kun joko kollilla tai naaraalla oli tavallista matalammat Fel D1-tasot, noin puolella pennuista oli normaalia matalampi allergeenitaso. Jos molemmilla pentueen vanhemmista oli matalat allergeenitasot, pentujen allergeenitasot vaihtelivat todella matalasta aina normaalitasoon saakka.

Allergiatestauksesta

Ihmisen allergiatestien (ihopistokoe/seerumin IgE-vasta-aineet) avulla saadaan selville herkistyminen, mutta testi voi olla positiivinen, vaikka oireita ei altistuesssa tulisi. Allergiatestin tulos tulee aina arvioida yhdessä oirekuvan kanssa. Testit eivät myöskään ennusta, aiheuttaako perheeseen suunnitteilla oleva lemmikkieläin allergiaoireita. Toisaalta, vaikka allergiaa olisi, useat allergiset sietävät lemmikkiä kuitenkin hyvin ja luonnollinen siedätyminen on myös mahdollista. Hyvä uutinen on myös se, että eläinallergioissa ei tapahdu pahenemista, eli lievät oireet eivät pahane altistumisen jatkuessa. Lääkehoito on tavanomaista allergian hoitoa. Pistossiedätystä koira- tai kissa-allergiaan annetaan harvoin, ja kliiniset kokemukset siedätyshoitojen tehosta ja sivuvaikutuksista vaihtelevat.

Yhteenveto

Allergisoimatonta kissaa ei ole olemassa. On totta, että noin 50 %:lla siperiankissoista on havaittu matalampia Fel D1-allergeenipitoisuuksia kuin muilla kissoilla keskimäärin. Fel D1 on merkittävin kissa-allergiaa aiheuttava proteiini, mutta muita allergeeneja on kuitenkin myös yli 12 eikä täten allergisoimattomuutta voida ennustaa tai perustella pelkällä Fel D1-pitoisuudella.

Jos olet saanut allergiaoireita kissoista, harkitse erityisen tarkkaan kissan, myös siperiankissan, hankintaa. Kissa on elämäkumppanisi mahdollisesti seuraavat 20 vuotta. Kissa ei ole testikappale, joka voidaan huoletta laittaa kiertoon, jos yhteiselo ei sujukaan. Kissa on vahvasti reviiritietoinen eläin ja stressaantuu ympäristön muutoksesta.

Lisäksi jos asunnossa on ollut kotieläimiä, hyväkään siivous ei poista allergeeneja hetkessä. Kissan allergeenit tarrautuvat erityisen hyvin, kulkeutuvat muun muassa listojen alle ja säilyvät siellä jopa vuosia.

6 YHTEENVETO AIKAISEMPIEN TOIMENPITEIDEN / TAVOITEOHJELMAN TOTEUTUMISESTA

Kyseessä on rodun ensimmäinen KTO, joten aikaisempien toimenpiteiden / tavoiteohjelmien vaikutusta ja toteutumista ei pystytä arvioimaan. Tätä kappaletta täydennetään tulevaisuudessa.

Tavoite	Toimenpide	Tulos

7 KASVATUKSEN TAVOITTEET JA TOTEUTUS

7.1 Kasvatuksen näkymät

Tavoitteena on rodunomaisen, terveen, hyväluonteisen ja elinvoimaisen kannan ylläpitäminen ja rodun kasvatuksen säilyttäminen kokonaan yhdistysten piirissä tapahtuvana. Toivottavaa olisi, että kasvattajat olisivat rotuyhdistysten jäsenkasvattajia ja ilmoittaisivat kasvattiensa omistajat yhdistysten jäseniksi, jolloin tiedotus tavoittaisi kaikki kissanomistajat. Monet rodun pitkäaikaisista ja kokeneista kasvattajista ovat vähitellen jäämässä pois aktiivisesta toiminnasta ja tietoa pitäisi saada välitettyä eteenpäin. Toisaalta, viime vuosina rodun piiriin on tullut paljon uusia ja kokemattomia kasvattajia, jotka tarvitsevat perehdytystä ja tukea kasvatustoiminnan alkuun, mutta eivät ehkä uskalla tai tiedä, mistä kysyä. Yhdistysten tavoitteena olisikin toimia kasvattajia yhdistävinä ja tietoa kokoavina kanavina.

Rodun kasvattaminen Suomessa on vielä melko pienimuotoista ja osa kasvattajista haluaa varjella omia linjojaan päätyvästä liian laajaan käyttöön, minkä vuoksi he ryhtyvät yhteistyöhön vain tuttujen ja luotettaviksi kokemien kasvattajien kanssa. Luottamus ja yhteistyö kulkevat käsikädessä ja on luonnollista, ettei hyviä suhteita kasvattajien välille synny hetkessä. Tämä on rodun kannalta sekä positiivinen että negatiivinen asia. Liian tiukka omien kissojen kasvatuskäytön rajaaminen ei edistä rodun monimuotoisuutta. Kasvattajien laaja yhteistyö tuottaisi varmasti pitkällä aikavälillä parempaa tulosta rodulle kuin kovin rajallinen ja rajattu pienten piirien yhteistyö.

Ulkomuodon osalta tavoitteena olisi suosia tervettä, rodunomaista ulkomuotoa, säilyttäen alkuperäiset rodunomaiset piirteet, ilman ylityypitystä. Kissan kokoon tulisi kiinnittää huomiota niin, että ulkomuodon piirteet pysyvät rotumääritelmän puitteissa ja kissa ei olisi esimerkiksi liian pieni tai hentorakenteinen tai vastaavasti myöskään liian suuri. Näyttelyissä käyminen kuuluu kasvatukseen, sillä siellä kasvattaja saa palautetta kissoistaan ja kasvateistaan, näkee muita rodun edustajia sekä pystyy verkostoitumaan myös muiden rodun harrastajien ja kasvattajien kanssa.

Terveiden ja luonteen tilanteen kehittymistä seurataan terveystarkastuksien, terveys- ja käyttäytymiskyselyiden avulla. Tavoitteena olisi lisätä terveystutkimusten suorittamista kasvattajien sekä omistajien avustuksella sekä seurata aktiivisesti mitä ulkomailla tapahtuu kissojen terveyden saralla. Näiden tarkoituksena on hankkia lisää tietoa ja seurata tilanteen kehittymistä, mikä mahdollistaa aikaisen puuttumisen mahdollisten ongelmien ilmetessä. Luonteeseen tulisi kiinnittää huomiota, ettei valita arkoja tai aggressiivisia kissoja jalostusyhdistelmiä valittaessa. Terveiden osalta tavoitteena olisi valita kasvatukseen perusterkeitä ja terveystestattuja yksilöitä, joiden vanhempien ja isovanhempien terveystausta myös tunnettaisiin ja huomioitaisiin.

Tavoitteena on myös monipuolisemman geenipoolin luominen monipuolisella jalostusyksilöiden käytöllä. Tätä voidaan saavuttaa esimerkiksi käyttämällä myös harvinaisempia linjoja ja toisaalta välttämällä yksittäisten yksilöiden runsasta siitoskäyttöä sekä uusien tuontiyksilöiden kautta. Kissojen tuonti

ulkomailta edellyttää kasvattajalta tarkkaa harkintaa ja perehtymistä taustoihin niin suvun kuin terveydenkin osalta.

Kasvatuksen pitkän tähtäimen tavoitteet

- Tyypin vahvistaminen ja erojen kaventaminen rodun sisällä, alkuperäisen ulkomuodon säilyttäminen
- Paremman tietämyksen kartuttaminen rodun terveystilanteesta, mahdollisista periytyvistä ongelmista ja kuolinsyistä rodun vanhetessa ja kannustamalla omistajia terveystestauksiin myös ei-jalostuskissojen kohdalla
- Rotuyhteisön tiivistäminen lisäämällä yhdistysten ja kasvattajien välistä yhteistyötä
- Geeniteknologian ja -tutkimuksen kehittyminen; mahdollisesti jatkossa geenitestejä sairauksien testaamiseen ja laajemmin myös fenotyyppitykseen (esimerkiksi hopea)

7.2 Suositukset siitoskissoille ja yhdistelmille

Kissaliitto velvoittaa, että kaikilla jalostukseen käytettävillä kissoilla on todistus napatyrittömyydestä ja uroksilla todistus kivesten laskeutumisesta yli 6 kk:n ikäisenä ennen astutusta. Kissaliitto suosittelee kaikkien jalostuskissojen testausta tarttuvien ihosienten (*mirosporum canis*) varalta.

Kissaliiton Kasvatus- ja rekisteröintisäännöissä linjataan, että samalta naaraalta voidaan rekisteröidä korkeintaan kolme pentuetta 24 kk:n sisällä ja korkeintaan kaksi pentuetta 12 kk:n sisällä. Naaraalla saa olla enintään kaksi keisarinleikkauksella syntynyttä pentuetta.

Kaikkia kissoja ei ole tarkoitettu jalostukseen. Kovin epärodunomaisella yksilöllä ei kannata kasvattaa (vrt. rotustandardi). Heikon tyypin lisäksi kasvatukselta kannattaa jättää pois kaikki luustovikaiset kissat (purentavirhe, häntäknikki, kasvojen epäsymmetria, lattarinta, muut luustoviat), karsastavat kissat ja poikkeuksellisen arat tai aggressiiviset kissat. Muista myös FIFe:n listaus kaikkia rotuja koskevista diskaavista vioista ja virheistä (<http://www1.fifeweb.org/dnld/std/GEN-FAULTS.pdf>)!

Geneettinen monimuotoisuus on rodun elinvoimaisuudelle ja terveydelle erittäin tärkeää ja siksi KTO-työryhmä on päättänyt asettamaan seuraavat suositukset:

- Yhden siitoskissan maksimijälkeläismäärä on 24 ja maksimipentuemäärä 5 pentuetta (poikkeus: pienet pentueet)
- Kasvatuksen käytettävien urosten ja naaraiden suhde tulisi saada lähemmäs 1:1, minimissään 0.7:1. Tätä voitaisiin tavoitella siitosurosten määrän lisäämisellä (esim. käyttämällä siitoksen yhden uroksen sijaan veljeksiä). Samalla myös kasvatuskissojen osuutta saataisiin kasvatettua.
- Jokaisesta pentueesta tulisi jäädä jalostukseen 1(-2) pentua
- Neljässä polvessa sukusiitosmaksimi 6,25 % (serkuspari) ja ihanteellinen sukusiitosaste 0 %
- Sukusiitosprosentti ei saa nousta yli 1 prosenttiyksikköä yhdessä sukupolvessa
- Sukukatkeroin tulisi olla mahdollisimman suuri
- Tehollinen populaatio koko lyhyellä aikavälillä >100, kriittinen populaatiokoko 50

Luonne on erittäin tärkeä jalostuskissan ominaisuus, sillä kissat ovat ennen muuta perheenjäseniä. Siitokseen tulee käyttää vain sellaisia kissoja, joiden käyttäytymisessä/luonteessa ei normaalioloissa ole liiallista arkuutta, arvaamattomuutta tai aggressiivisuutta.

Kasvatukseen tulee käyttää **vain terveitä ja asianmukaisesti terveystestattuja kissoja**:

- Vahva suositus sydämen ultraäänitutkimukseen aikaisintaan 1 v iässä ja ennen ensimmäistä astutusta. Uusintatestauksia suositellaan joka toinen vuosi viiteen ikävuoteen asti ja sen jälkeen tarpeen mukaan, mikäli kissa on laajalti jalostuskäytössä tai sillä arvioidaan olevan suurempi riski sairastua (sukurasite, muut sairaudet). Rodulla ei ole toimivaa geenitestiä HCM:aan. Mikäli jalostuskissan lähisuvussa on todettu HCM, suositellaan käytettäväksi PawPeds:n aiheesta antamia kasvatus- ja testaussuosituksia.

- Vahva suositus munuaisten ultraäänitutkimukseen PKD-sairauden poissulkemiseksi yli 1 vuoden iässä ja ennen ensimmäistä astutusta. PKD sairaus kehittyy harvoin enää myöhemmin, jos siitä ei ole viitteitä 1 v iässä. Toimivaa geenitestiä ei ole tälle rodulle.
- Veriryhmämääritys (verikoe) ennen ensimmäistä astutusta. Nevoilla B-veriryhmän esiintyvyys on hieman yleisempää, siperiankissoilla harvinaista.
- FeLV- ja FIV-testit Kissaliiton ohjeen mukaisesti. KTO:n laatimishetkellä Kissaliiton suosituksena on testata naaraat ennen jokaista astutusta ja siitosurokset vähintään kerran vuodessa.
- Tuontikissat suositellaan lisäksi testaamaan tarttuvien tautien varalta viipymättä maahantulon jälkeen ja ennen niiden liittämistä laumaan. Suositeltavia testejä ovat (tuontimaasta riippuen) FeLV, FIV, dermatofyytit, giardia, tritrichomonas, Mycoplasma felis, chlamydia, herpes- ja calicivirus. Tuontikissaa ei saa käyttää siitokseen ennen kuin se on hyväksytty Kissaliiton rekisteriin.
- Rotuyhdistykset suosittelevat, että kaikkien jalostuskissojen, ja myös testattujen lemmikkikissojen, terveystestitulokset lisätään Omakissaan kunkin kissan ”Terveystiedot”-sivulle.

Kasvatuksen tavoitteena on kasvattaa **standardinmukaisia rotunsa edustajia** ja siksi suositellaan, että kaikkia jalostukseen käytettäviä kissoja käytettäisiin näyttelyissä.

Jokaisen yhdistyksen kannattaisi valita joukostaan kokenut ja viitseliäs kasvattaja, joka voisi toimia uusien kasvattajien mentorina kasvatuksen alkutaipaleella.

7.2.1 Yhdistyskohtaiset suositukset jalostuskissoille ja yhdistelmille

7.2.1.1 Suomen siperiankissat ry

Suomen siperiankissat ry:n kasvatuseriaaatteet keskittyvät perinteisen taustan omaavan naamiogeenittömän siperiankissan kasvatuksen varmistamiseen. Muilta osin yhdistys kannattaa yllä olevia yhteisiä periaatteita.

Perinteinen siperiankissa on yhdistyksen näkemyksen mukaan enemmän kuin vain kissan kuvio. Perinteisen taustan omaavan siperiankissan kasvatukseen sisältyy perinteisen kasvatuksen suunnittelu ja kissan taustalla oleva perinteinen sukutaulu. Perinteisellä kasvatuksella tarkoitetaan, että kissan sukutaulussa ei ole ainakaan neljässä polvessa neva masquerade -kissoja eikä kissoja kasvatuksessa yhdistetä nevojen kanssa eli kasvatuksessa käytetään ainoastaan siperiankissojen sukulinjoja. Kahden naamiogeenin kantajan yhdistäminen ei ole sallittua. Kasvatuseriaaatteet eivät rajoita muiden rotujen kasvattamista, vaan koskee vain siperiankissojen kasvattamista.

Kasvatuseriaaatteiden tarkoitus on varmistaa, että voimme tulevaisuudessakin kasvattaa perinteisen taustan omaavia siperiankissoja. Kasvatuseriaaatteet tukevat kasvattajaa siitoskissoja valittaessa ja kun kissoja käytetään siitokseen. Kasvatuseriaaatteet muodostavat selkeät säännöt, miten tarkkaan siitoskissojen taustat tulee vähintään tutkia. Samalla periaatteet myös takaavat riittävän perinteisen taustan omaavien siperiankissojen geenivarannon säilymisen ja tukevat siperiankissoja kokonaisuutena.

Kasvattajajäsenet ja siitoskollin omistajat sitoutuvat kasvattamaan vain perinteisiä siperiankissoja tai tarjoamaan siitoskolleja vain perinteiseen kasvatukseen. Sitoutuminen koskee myös osaomistuksessa olevia kissoja, joiden sopimus on tehty tai kissa on syntynyt 19.6.2014 jälkeen.

7.2.1.2 *Siperiankissan Ystävät ry*

Kasvatuksen tavoitteena on terve ja hyväluonteinen siperiankissa tai neva masquerade, joka edustaa rotuaan parhaalla mahdollisella tavalla, tyytyväisen omistajan onnellisena lemmikkinä.

Siperiankissan Ystävät ry:n kasvattajat pyrkivät tähän tavoitteeseen kasvatuskissojen huolellisella valinnalla ja suunnitelmallisella kasvatuksella. Mikä tahansa pentujen teettäminen ei ole kasvatusta vaan kasvatuksessa on tärkeä miettiä, mitä lisäarvoa juuri kyseinen yhdistelmä mahdollisesti tuo jo olemassa olevaan kantaan. Kasvattaminen vaatii pitkäjänteistä ja kauaskatseista perehtymistä rodun taustoihin, historiaan, sukutauluihin ja terveystilanteeseen. Kasvatuksella tulee olla koko rotukantaa palvelevia päämääriä, jotka perustuvat tietoon rodun yleistilanteesta, terveydestä, geneettisestä rakenteesta ja tyyppistä. Kasvattajien tulee tuntea rodun merkittävimmät kantalinjat ja seurata hyvässä kontaktissa muiden saman rodun kasvattajien työtä. Rodulle ominaisen tyyppin säilyttäminen ja terveyden varmistaminen on kasvatuksen keskeinen päämäärä.

Jalostuskissojen perusteelliset terveystarkastukset (sydän- ja munuaisultraus), laboratoriotestaukset (vähintään FeLV, FIV), rokotusohjelmat ja myös näyttelytys - eli oman kasvatustyön julkinen esittely ja arvioittaminen - ovat huolellisen ja laadukkaan perushoidon ohella vaativia asioita. Jokaisen oman kasvatin matkaa on seurattava niin terveyden kuin eläinsuojelunkin kannalta koko kissan pitkän elämän ajan. Kasvattaja on pennun ja uuden omistajan turvaverkko. Siperiankissan Ystävät ry:n edellyttää, että kasvattajien jalostuskissoille on tehty sydänultraus.

Yhdistys on ottanut perustamisestaan saakka kannaksi hyväksyä siperiankissat ja neva masqueradet yhdenvertaisina rotuina sekä sallia näiden keskinäisen jalostuksen FIFe:n sääntöjen mukaisesti.

SIBY ry:n hallitus valvoo kasvattajalistallaan olevien kasvattajien toimintaa ja puuttuu siihen tarvittaessa. Hallituksella on myös oikeus evätä kasvattajajäsenyys, jos se katsoo kasvattajan toiminnan olevan vastoin yhdistyksen kasvatusperiaatteita.

7.2.1.3 *Suomen Neva Masquerade Kissat ry*

Päämääränä tulee ensisijaisesti olla terveiden kissojen kasvattaminen, kasvatuksella tavoitellaan laadun parantamista valinnan keinoin ja hyvien ominaisuuksien ylläpitämistä. Jalostukseen valikoituvat yksilöt tulee olla rotumääritelmän mukaisia hyväluonteisia rotunsa edustajia. Jalostuksessa huomioimme siperiankissan yhdenmukaisesti sisarrotuna. Rodun monimuotoisuudesta ja geenipoolista huolehtiminen kuuluu jokaiselle kasvattajalle!

Jokaisen pentueen tulisi olla tarkkaan harkittu. Kasvattaja on perillä jalostukseen valittujen yksilöiden sukutauluista ja hän on perehtynyt rotuun ja rodun historiaan pystyäkseen asettamaan itselleen tavoitteet mihin kasvatustyössä hänen tulisi pyrkiä. Verkostoituminen muihin kasvattajiin ja kissanäyttelyt edesauttavat omaa kasvatustoimintaa.

Kasvattaja- ja siitosurossopimuksen allekirjoittaneet jäsenemme, ovat sitoutuu kissojen pidossa sekä kasvatuksessaan noudattamaan Kissaliiton määrittelemiä periaatteita ja kattojärjestö FIFe:n kasvattamisen liittyviä yleisiä sääntöjä. Yhdistys on sitoutunut kasvatuksen tavoiteohjelman suosituksiin jalostuskissojen terveystestien osalta.

Kissanpentujen kasvattaminen vaatii tietoa, taitoa, runsaasti aikaa ja tunnollisuutta. Yhdistyksemme kasvattajilla on voimassa olevat kasvattajasopimus ja kollinomistajalla siitosuroksen sopimus Suomen Kissaliiton kanssa. Kasvattajan ja kollinomistajan on hyvä tuntea eläinsuojelusäädökset ja toiminnallaan edistää yleisesti kissojen arvostusta ja hyvinvointia.

7.3 Mahdolliset uhat sekä varautuminen ongelmiin

Riski	Syy	Varautuminen	Miten vältetään	Toteutuessaan merkitsee
Jalostuspohja kapenee	- Liian suppea siitoseläinten käyttö - Uroksia jää vähemmän jalostukseen kuin naaraita	Informaatiota kasvattajille Tuontikissojen tuonti	Siitoskissojen laajempi käyttö, mahdolliset roturisteytykset	Pentukuolleisuus nousee, (perinnölliset) sairaudet lisääntyvät ja yleistyvät
Rakenteellisten äärityyppien tavoittelu	- Terveysongelmien lisääntyminen, koska jalostuksessa suosittu liian isokokoisia, liian lyhytkuonoisia yms. - Kissojen jalostaminen näyttelymenestys edellä	Informaatiota pennunostajille, kasvattajille, tuomareille ja viranomaisille	Kasvatuksessa pyritään terveeseen rakenteeseen: - kasvattajien jalostusvalinnat - tuomarien koulutus	Rodun terveystilanteen heikentyminen, kuolleisuuden lisääntyminen
Pentutehtailu ja kasvatuksen ”villiintyminen”, yhdistysten ulkopuolinen kasvatus	- Ohjauksen ja tuen puute - Liian tiukoiksi koetut yhdistysten säännöt - Välinpitämättömyys	- Uusien kasvattajien saaminen yhdistysten riveihin - Uusien kasvattajien mentorointi		Geenipohjan kaventuminen, sukusiittoisuuden lisääntyminen
Tuontien toteuttamisen haasteet ja tuontikissojen saatavuusongelmat	Maailmanpoliittiset tilanteet ja haasteet	Ei mahdollisuuksia vaikuttaa.		Geenipohjan kaventuminen
Erikoisuuksien tavoittelu (mm. sinisilmäiset siperiankissat, hyväksymättömät värit, esim. kaneli)	Kaupallinen hyöty (suuret myyntihinnat)	Tiedottaminen	Rotumääritelmästä poikkeavien kissojen jalostuskäytön välttäminen	Ennakoimattomien sairauksien riski kasvaa (geenimutaatiot)
Roturisteytykset, ns. ”design-rodut”	Siperiankissojen käyttö luvattomiin roturisteytyksiin, kaupallinen hyöty	Tiedottaminen		Ennakoimattomien sairauksien riski kasvaa

7.4 Toimintasuunnitelma ja tavoiteohjelman seuranta

Vuosi	Tehtävä tai projekti
2023	Terveyskysely kasvattajille
2023-2024	SIB/NEM Breed BIS-näyttelyn järjestäminen
2026	Kaikki suomalaiset SIB/NEM-kasvattajat testaavat jalostuskissansa HCM-sairauden varalta
2026	Seuraava KTO:n päivitys

8 LÄHTEET

- Suomen Kissaliitto ry
- Suomen siperiankissat ry <http://siperiankissat.net/>
- Siperiankissan Ystävät ry, <http://www.siperiankissa.fi/>
- Suomen Neva Masquerade Kissat ry, <http://www.suomennevat.net>
- Sveriges Kattklubbars Riksförbund (SVERAK), <https://www.sverak.se>
- Norsker Rasekattklubbens Riksförbund (NRR), <https://www.nrr.no/>
- Felis Polonia (FPL), <http://www.felispolonia.eu/>
- PawPeds, <http://www.pawpeds.com>
- Vapalahti K, Virtala A-M, Joensuu T, Tiira K, Tähtinen J, Lohi H. Health and behavioral survey of over 8000 Finnish cats. *Frontiers Vet Sci*, 2016.
- Mikkola S, Salonen M, Hakanen E. Siperiankissojen käyttäytymisraportti, 13.4.2021.
- Lipinski, M, Froenicke L, Baysack K, Billings N, Leutenegger C, Levy A, Longeri M, Niini T, Ozpinar H, Slater M, Pedersen N, Lyons L. The ascent of cat breeds: Genetic evaluations of breeds and worldwide random-bred populations. *Genomics* 91 (2008) 12 - 21.
- Siberian Research. <http://www.siberianresearch.com/cat-allergies/>
- Haahtela T. Eläinallergiasta. *Lääketieteellinen aikakausikirja Duodecim*, 2016;132(13):1252-8, <https://www.duodecimlehti.fi/duo13220>
- Agria Breed Profiles, SIBERIAN 2011-2016

Kuvituksessa käytettyjen siperiankissojen ja nevojen kuvista suuret kiitokset kissojen omistajille sekä kuvaajille: Tessa.lv, Pauliina Räikkönen-Keto, Ronja Räikkönen, Heli Holma, Klaus Holma, Vilma Aaltonen, Tessaliina Rissanen, Marjut Blomqvist, Pieta Piironen, Satu Karhunen, Olli Teirilä, Eva Roos, Niko Nieminen ja Juha Nieminen.

9 YHDISTYSTEN YHTEYSTIEDOT

Suomen siperiankissat ry, <https://siperiankissat.net/>
info@siperiankissat.net

Siperiankissan Ystävät ry, <https://www.siperiankissa.fi/>
sibyry@gmail.com

Suomen Neva Masquerade Kissat ry, <https://www.suomennevat.net/>
suomen.nevat.ry@gmail.com